

331. Y. 19.

E. N. SETÄLÄ.

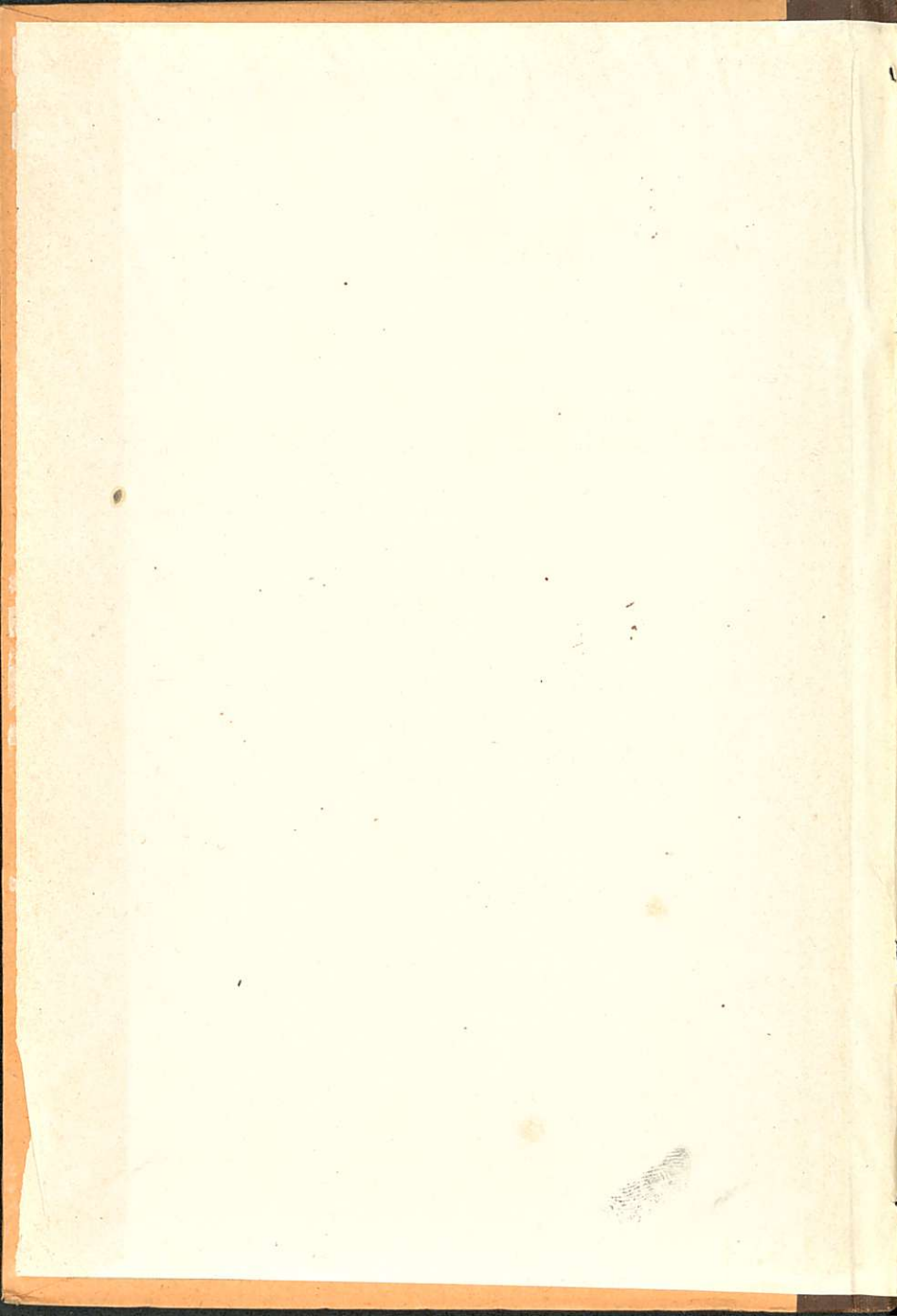
Vähäinen

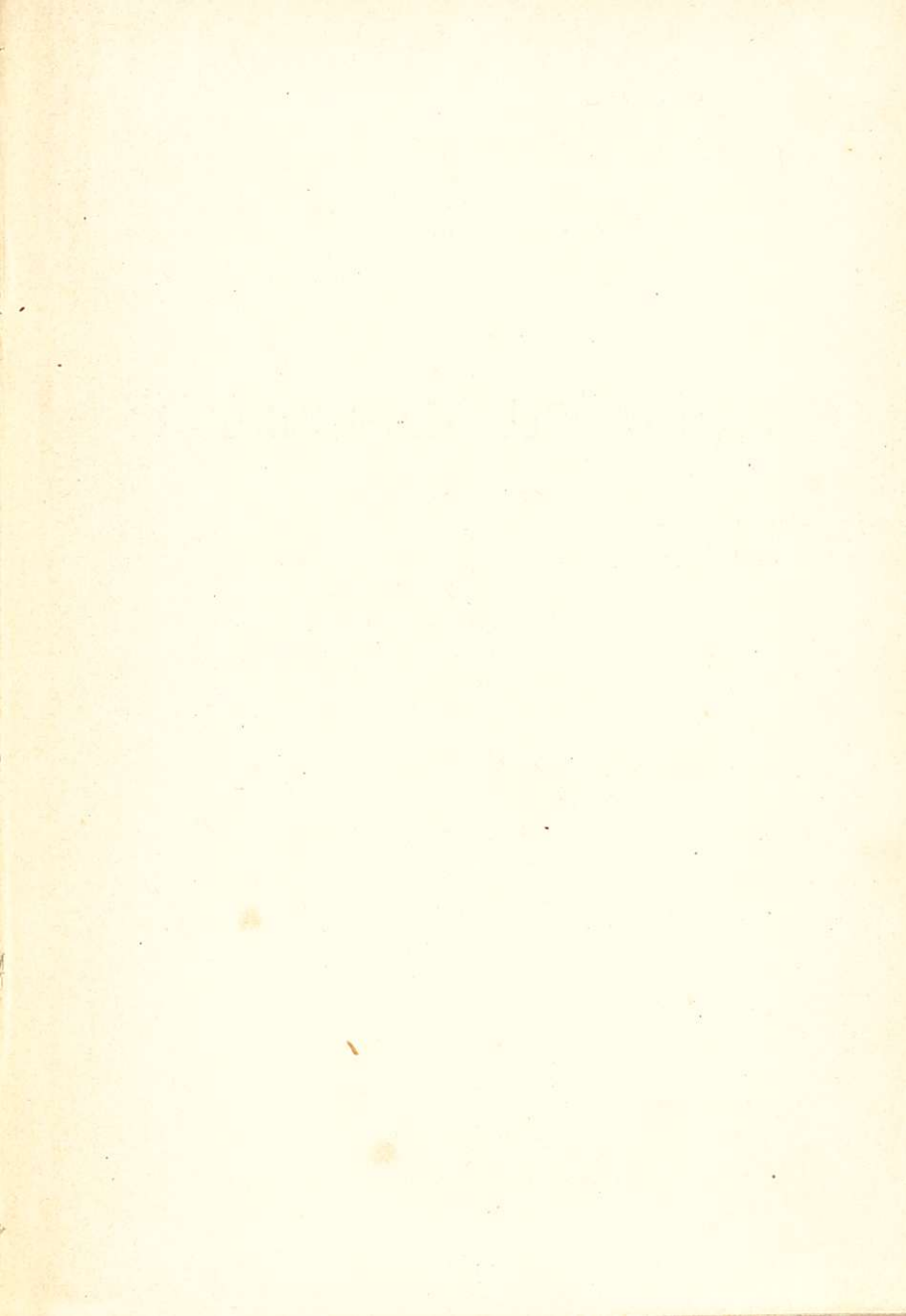
Suomalainen Lukukirja.

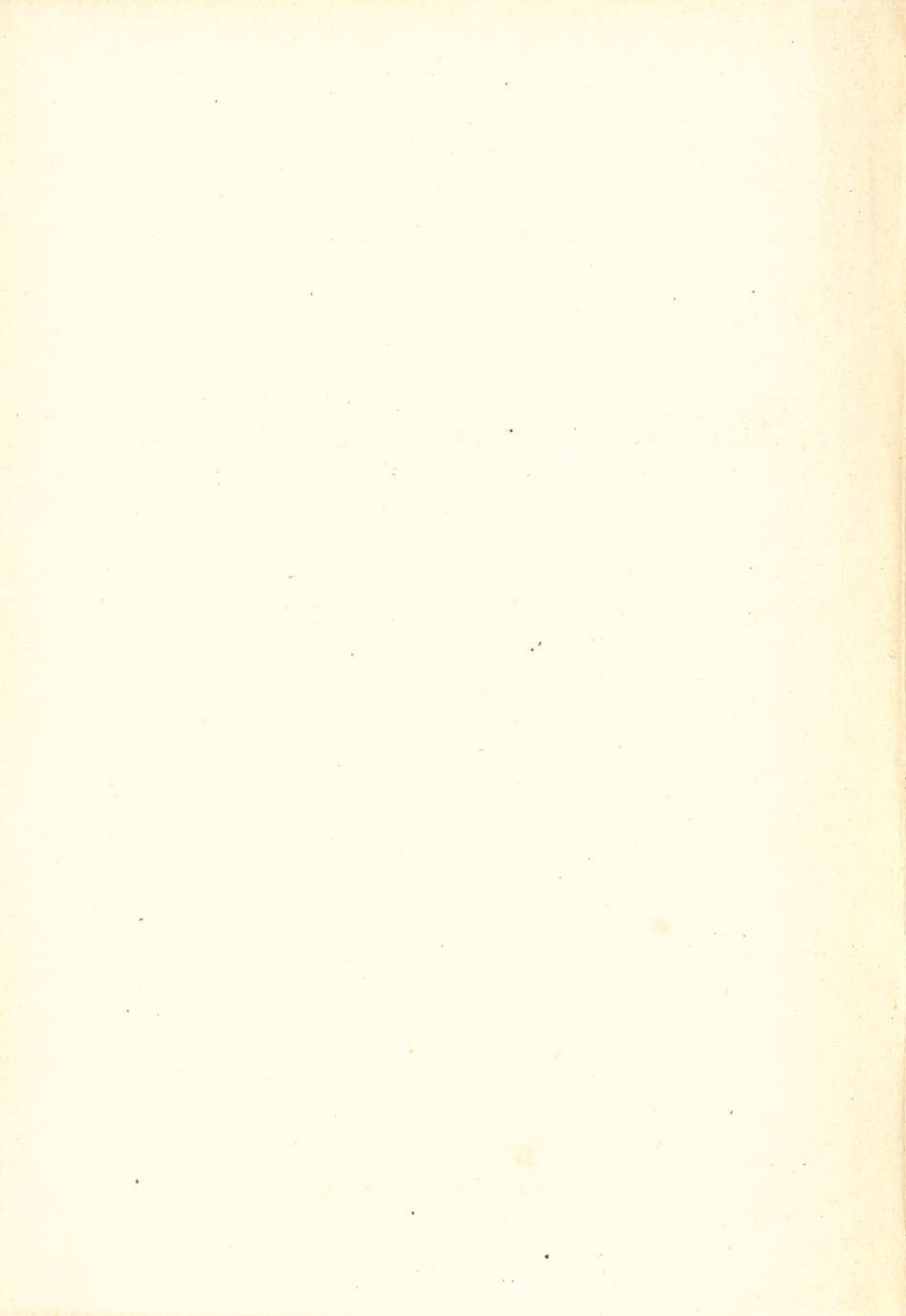
Viisikuudetta lukukappaletta
alotteleville.

PORVOOSSA 1884.
Werner Söderström,
Kustantaja.

Vähäinen
Suomalainen Lukukirja.

Viisikuudetta lukukappaletta
alotteleville.

PORVOOSSA 1884.
Werner Söderström,
Kustantaja.

PORVOOSSA.

G. L. SÖDERSTRÖMIN KIRJAPAINOSSA 1884.

Alkulause.

Kustantajan pyynnöstä lausuttakoon tässä muutamia sanoja tämän pienen, vaatimattoman, alkuansa vain toimittajan omaa tarvetta varten syntyneen kirjan tarkoituksesta. — Kirjan toimittaja joutui näet tämän vuoden alusta antamaan suomen kielen opetusta eräässä tšekäläisessä ruotsinkielisessä yksityiskoulussa oppilaille, jotka olivat lukeneet vuoden suomea Kockströmin oppikirjan mukaan ja siis jo voittaneet ensimmäiset vaikeudet. Hän tahtoi silloin vaihtaa mainitun oppikirjan johonkin lukukirjaan useammistakin syistä. Ensimmäkin hänellä on omasta kouluajastaan se kokemus, ettei mikään ole enemmän kaikkea oppilaan intoa kuolettavaa kuin kielioopin sääntöjen päähän ajaminen yksinomaisesti harjoitus-esimerkkien kautta, joissa ei ole vähintäkään keskinäistä yhteyttä. Toiselta puolen hän on saanut huomata että yhdenjaksoiset kertomukset aivan toisella tavalla virkistävät oppilaita ja että vasta niitä lukemalla oppilas voipi saada opittavan kielen sanavaraston, muodot ja lausetavat eläväksi omaisuudekseen. Teki siis mieli ryhtyä jotakin tälle edistyskannalle sopivaa lukukirjaa oppilailla luettamaan, mutta mitään semmoista ei ollut olemassa. Hän päätti sen vuoksi, sinne tänne tuumailtuaan, panna kokoon tämän pienen lukukirjan, joka vähitellen edistyy helpommasta vaikeampaan. Niinpä ei kirjasen ensi kappaleissa esiinny supistuvaisia nomineja, supistuvaisia verbejä tulee vasta 25:nneistä kappaleesta alkaen esiin, passiivia vieläkin myöhemmin ja nominaalimoodi-järjestelmiä vain kirjan viimeisissä proosakappaleissa, jotka muutenkin ovat vaikeampia. Toimittajan aikomus on kirjoituttaa oppilaille kappaleiden sa-

nat vihkoihin, käännättää, sekä lopuksi muistista kerrottaa ja kirjoituttaa ne heillä. Käsikkäin tämän kanssa käypi kieliopin opetus siten, että tarpeellisimmat säännöt ensin analyttisesti runsaiden esimerkkien ja sekä suullisten että kirjallisten harjoitusten kautta johdetaan ja sitten opitaan Genetzin oivallisesta kieliopista. Tarvittavat lauseopin säännöt opitaan saman menestystavan mukaan ja kirjoitetaan vihkoihin.

Toimittaja ei saata toivoa että kukaan muu opettaja ottaisi tätä muutamain joutohetkien tuotetta samalla tavoin käyttäkkeen, mutta hän uskaltaa kumminkin luulla mahdolliseksi, että kirjaa kävisi viljeleminen jonkinlaisena virkistimenä oppilaille Kockströmin luvun ohessa ja välissä, sekä myöskin valmistuksena Ahlqvistin lukemistolle.

Helsingissä 15 p. syysk. 1884.

E. N. Setälä.

1. Koira ja lihapala.

Koiralla on pala lihaa suussa. Hän ui virran poikki. Virrassa hän näkee lihapalan kuvan. „Kas tuossa on lihaa,“ sanoo hän, „sen minä kohta otan ja syön.“ Hän tavoittelee sitä, mutta samassa hän menettää lihapalan, joka hänellä on suussa, ja virta vie sen pois.

Parempi pyy pivossa kuin kaksi oksalla.

2. Sammakko ja härkä.

Iso härkä kävelee niityllä. Sammakko, joka istuu puron reunalla, näkee härän. „Enkö minä ole yhtä iso ja yhtä korkea kuin tuo härkä?“ kysyy sammakko sisiliskolta. „Varmaan olen niin iso, ehkä olen isompikin kuin härkä.“ „Et ole,“ sanoo sisilisko. Sammakko hengittää ilmaa. Tästä hän kovin pullistuu. Hän kysyy taaskin: „Kumpi nyt voittaa?“ — „Vielä härkä,“ sanoo sisilisko. Sammakko koettaa pullistua vielä enemmän. Mutta sammakko raukka pakabtuu ja kuolee.

Joka kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa.

3. Hiiri ja jalopeura.

Pieni hiiri joutuu kerran jalopeuran luolaan. Kun hän nyt näkee komean jalopeuran, niin hän pelästyy ja vapisee kuin

haavan lehti. Jalopeura on kuitenkin sääliväinen ja laskee hänet hengissä luolasta. — Jalopeura joutuu sitte metsästäjän verkkoon ja on kuoleman oma, mutta nyt tulee pieni kiitollinen hiiri, joka vielä hyvin muistaa jalopeuran hyvän työn, ja nakerotelee verkon langat poikki, niin että jalopeura taas pääsee vapauteen.

4. Ukko ja kuolema.

Vanha ukko on metsässä ja hakee puita. Puut hän panee olalle ja lähtee kotiin. Matka on pitkä ja takka painava. Sentähden hän väsy tiellä ja laskee puut olalta maahan. Itse istuu ukko kivelle, ja kun hän nyt ajattelee vanhuuden ja köyhyyden kovaa onnea, niin hän suuttuu ja huutaa niin kovasti, kuin hän suinkin jaksaa, kuolemalle: „tule tänne ja pelasta minua kaikesta onnettomuudesta!“ Kuolema kuuleekin ukon kutsumuksen, tulee ukon luo ja kysyy ukolta: „mikä vaivaa?“ Ukko pelästyy ja sanoo: „ei mikään, minä vaan pyydän, että nostat puutakan hartioilleni.“

Elossa elävän mieli
Vielä haudan vierelläkin.

5. Susi ja vaimo.

Nälkäinen susi kuljeskeli ja haki ruokaa. Vihdoin hän tuli mökille, jossa poika itki ja äiti sanoi pojalle: „jos sinä, itket, niin annan sinut sudelle.“ Nytpä susi oli iloinen. Hän seisoi koko päivän mökin ovella ja odotti. Mutta kun ilta tuli, oli äiti jo leppyisä ja sanoi pojalle: „älä pelkää, jos susi tulee, niin tapamme hänet.“ Kun susi sen kuuli, niin hän oli surui- nen ja meni pois metsään ja mutisi tiellä:

„toinen mieli, toinen kieli.“

6. Mehiläinen ja kärpäset.

Kaksi kärpästä aikoi lähteä kaukaisille maille, ja he tahtoivat mehiläistä seuraansa. Muuttolinnut olivat heille kertoneet niin paljon hyvää kaukaisista maista, ja sentähden he luulivat, että ihmiset ja hämmähäkit siellä eivät ahdistakaan kärpäsiä. Mutta mehiläinen lausui: „täällä on minun hyvä olla, sillä täällä kaikki rakastavat minua hunajani tähden. Te sitä vastoin saatte lentää, mihin tahdotte. Koska te olette hyödyttömiä, niin teitä ei muissakaan maissa muut rakasta kuin hämmähäkit.“

Oma maa mansikka, muu maa mustikka.

7. Talonpoika ja haikara.

Kurjet ja hanhet tekivät paljon vahinkoa talonpojan pellolla. Sen tähden hän alkoi pyytää niitä verkoilla. Kerran oli verkoihin joutunut paljo lintuja. Kurkien ja hanhien joukossa oli myöskin haikara, joka rukoili talonpojalta armoa. „Minä olen viaton lintu raukka“, sanoi hän, „enkä tee pahaa kenellekään. Sitä paitse minulla on kotona vanha äiti, jota minun tulee elättää.“ — „Se on kyllä totta“, sanoi talonpoika, „mutta miksi oleskelet näin huonossa seurassa?“

8. Kana-akka.

Akalla oli kana, joka muni hänelle kultamunia. Vihdoin hän ajatteli: „Kanan kuvussa on varmaan paljo kultaa. Minä tapan kanani ja otan kullat sen kuvusta. Minä saan paljon kultaa yhdellä kerralla, eikä minun sitten enää tarvitse ruokkia kanaa.“ Akka tappoi kanansa. Mutta kanassa ei ollutkaan

mitään muuta, kuin mitä on tavallisissa kanoissa. Akka parka pettyi pahasti.

Ahneus pettää viisaankin.

9. Heinäsirkkä ja kuorma.

Maanmies teki heinää. Hän sotki ison heinäkuorman niin lujaan, ett'eivät hevoset lopulta jaksaneet vetää sitä latoon. „Odota vähän,“ sanoi heinäsiirkkä, joka istui kuorman päällä, „minä menen kohta alas ja kevennän hevosten kuormaa.“ — „Sinä raukka“, sanoi toinen hevosista. „Aivan samantekevä on, missä sinä oleskelet.“

Moni tuhma luulee, että hän on hyvin tärkeä mies, mutta ei ole kuitenkaan enemmän-arvoinen kuin heinäsiirkkä kuorman päällä.

10. Kettu ja pihlajanmarjat.

Oli kylmä syksyinen päivä. Tietä pitkin tuli nälkäinen kettu. Hän kulki suuren pihlajan ohitse, jonka marjat jo olivat aivan punaisia ja siis hyvin kypsiä. Silloin hän keksi puussa oravan, joka söi kypsiä hedelmiä. „Veikkoseni,“ sanoi kettu mairittelevalla äänellä oravalle, „minun on kovin nälkä. Anna nyt minulle vanhan tuttavuuden vuoksi muutamia marjaterttuja. Minä annan sinulle toisten takaisin moninkertaisesti.“ — „Marjat ovat puussa, tee hyvin ja ota itse“, virkkoi orava. Kettu hyppi monta kertaa, mutta ei ulottunut. Orava nauroi hänen ilmahyppyjensä. Siitä kettu vielä enemmän suuttui. Mutta hän ei tahtonut näyttää vihaansa, vaan sanoi: „Pidä marjasi, minä en viitsi niitä syödä, ne ovat vielä kovin happamia.“

11. Sirkka ja muurahainen.

„Oi kuinka huono olet, kun et taida laulaa,“ sanoi sirkka muurahaiselle. „Sen vuoksi et saa minua moittia“, sanoi muurahainen. „Sinun yksitoikkoinen laulusi häiritsee ihmisten yölepoa, eikä kukaan sitä rakasta. Ei se sinulle itsellesikään tuota mitään huvia. Mutta minulla on ahkeruudestani sekä hyötyä että huvia.“

12. Puutarhan hoitaja.

Pienessä huoneessa liki herrastalon veräjää asuu vanha mies. Hän on puutarhan hoitaja. Hän tekee puutarhassa ahkerasti työtä lapiolla ja rautaharavalla. Hän on niin hyvä ja ystävällinen. Iloisena katselee hän kauniisti kukoistavia kasvejansa. Hän sanoo puita oppilaiskseen ja kukkia neitosikseen. Hyvänä hän pitää niitä, juuri kuin hyvä isä lapsiaan, ja selvästi näkee, että ne menestyvät hänen hoidossaan. Kasvit ovat hänen rikkautensa, ja ne palkitsevat moninkertaisesti hänen vaivansa. Hän ei käsitäkään, miten kevytmieliset ihmiset hentovat kasvia vahingoittaa hyödyttä. Kun hän näkee jonkun pojan, joka tahtoo vahingoittaa puun kuorta, niin hän sanoo: „Ajatteletko, mitä teet? Tämä puu on kaunistuksena ja varjona koko tienolle. Ihmisille ja eläimille siitä on iloa pitkiksi ajoiksi.“

13. Kukkanen.

Pieni kukka hohti komeasti puutarhassa. Taivaan loiste välkkyi sen lehdiltä ja sen haju tuoksui suloisesti. „Ah, kuinka sinä olet minulle rakas ja mieluinen!“ lausui puutarhan hoitaja, joka ilosilmin katseli kukkasta. „Vaan paikka, jossa kasvat, ei ole sinulle sovelias; se on liian ruma ja kolkko: tuulet

ja myrskyt ehkä kaatavat sinut ja hävittävät kauniin teräsi, tahi puolipäivän helle ehkä polttaa ja lakastuttaa lehtesi. Minä muutan sinut parempaan paikkaan, jossa lauhkea tuulen henki suutelee lehtiäsi ja auringon säteet ovat lemmellisemmät.“

Hän kaivoi huolella kukkasan juurinensa ja kantoi sen toiseen paikkaan, jossa se kukoisti paremmin, kuin ennen. Sen jälkeenjääneet sisaret alkoivat surra ja tahtoivat päästä kump-paninsa tykö.

14. Poikain perintö.

Eräs köyhä talonpoika oli kauvan ollut kovin kipeänä. Kun hän vihdoin tunsu, että kuolema oli läsnä, niin hän tahtoi vielä antaa pojillensa hyvän neuvon ja kehottaa heitä ahkeruuteen. Hän kutsui heidät sentähden tykönsä ja sanoi heille: „rakkaat poikani, te näette, että pian jätän teidät. Kaikki tavaranani ovat viinitarhassa, jonka jätän teille. Hakekaa ne sieltä.“ Kun hän oli tämän sanonut, niin hän nukkui tyytyväisenä kuoleman uneen. Pojat, jotka luulivat, että isä oli viinitarhaan kätkenyt aarteen, kaivoivat maata yöt päivät, mutta aarretta eivät löytäneet. Vasta sitte, kun näkivät, että pellolla laiho hyvin kasvoi, he ymmärsivät kuolleen isänsä sanain tarkoituksen.

Sitä Jumala ruokkii,
Joka maata kuokkii.

15. Arvoituksia.

1. Mieleton, kieleton, kaikille totuuden sanoo?
2. Ukko ulkona, parta pirtissä?
3. Punainen navetta, luiset lehmät?
4. Pikku lintu, liinahäntä, läpi seinän lentelee?

5. Ei huku vedessä, ei pala tulessa, eikä mahdu maan rakoon?
6. Kädetön, jalaton, seinää nousee, kiukaalle pääsee?
7. Aitta alla, mylly päällä, tihku viita myllyn päällä?

7. Vatsa, sun ja hinkset.
 hampaat. 4. Nenda ja lanka. 5. Nimmi. 6. Taikina kaukalossa.
 1. Puntari. 2. Aurinko tai kun ja säteet. 3. Sun ja

16. Karhun nahka.

Kaksi metsästäjää sai kuulla, että likeisessä metsässä oleskeli karhu. Nämät tulivat siitä iloisiksi, päättivät ampu sen ja riemuitsivat jo edeltäkäsin sen nahasta. „Jos minä ammun karhun,“ sanoi toinen, „niin teetän itselleni lämpimän turkin.“ „Minä aion ampu karhun“, sanoi toinen, „ja myyn nahan, niin että minun kukkarossani rahat helisevät, kun muiden kukkarot ovat tyhjä.“

Sitte miehet lähtevät matkalle. Kun kuulivat karhun askelten äänen, niin pelko ja vapistus tuli heidän rintoihinsa. Kun karhu oli likellä, niin se alkoi hirmuisesti karjua. Toinen metsästäjistä pelästyi kovasti, heitti pyssynsä pois ja riensi ylös korkeaan puuhun. Toinen aikoi myös lähteä pakoon, mutta karhu oli jo liian likellä, niin ett’ei hän ehtinytkään. Onneksensa hän muisti kuitenkin, että karhut eivät koske kuolleisiin ihmisiin. Hän heitti itsensä maahan, pidätti henkensä ja teki itsensä kuolleeksi. Karhu tuli vihaisena hänen tykönsä. Mutta kun se näki, että metsästäjä ei liikuttanut yhtään jäsentä, niin se uskoi, että metsästäjä oli kuollut, jätti hänet siihen ja meni matkaansa. Kun karhu oli mennyt pois, pääsivät metsästäjät taas pelostansa. Toinen tuli alas puusta ja toinen nousi ylös maasta.

„Kuuleppas,“ sanoi se, joka oli istunut puussa, „sano minulle, mitä karhu kuiskutti korvaasi.“ Toinen vastasi: „oikeaan korvaan hän kuiskasi: ei ole hyvä myydä nahkaa, ennenkuin

olet ampunut karhun, ja vasempaan: joka hädässä jättää ystävänsä, on huono mies. Älä sentähden sano ystäväksi ketään, jota et ole hädässä koettanut.“

Älä suulla suurentelee,
Ell'et kunnossa kykene.

17. Lampaat ja koira.

„Mikäpä kumma lienee,“ nurisivat kerran lampaat, „kun meille paimen ei anna mitään. Me saamme hakea ruokamme maasta, mutta koiraa hän aina syöttelee. Mitä hän häneltä saa? Vaan mepä annamme hänelle villoja, lypsämme maitoa ja jopa käymme itsekin ruoaksi.“ Koira, joka kuuli lammasten nurinan, lausui: „niin kyllä saakin paljon hyvää teiltä paimen, vaan minäpä teidät varjelen susilta ja muilta metsän pedoilta ja varkailta. Ja jos minua ei olisi, niin te ette pelon tähden voisi rauhassa syödäkään, vaan menehtyisitte ehkä nälkäänkin.“ Sen jälkeen lampaat eivät enää virkkaneet mitään.

18. Lehmä, hevonen, lammas ja koira.

Olipa kerran lehmä, hevonen ja lammas laitumella yhdessä. He väittelivät keskenänsä, kuka heistä ihmiselle on hyödyllisin. Lehmä lausui: „hän saa minulta maidon, maukkaan juuston ja voin.“ — Hevonen: „minä vedän isännän raskaan reen ja kiihdän kepein askelin ja tuulen vauhdilla kannan ratsumiehen.“ — Lammas taas: „minä kuljen paljaana ja alastomana, jotta minun isäntäni voisi käydä vaatetettuna.“ — Siinä tuli koira heidän luoksensa. Vaan häntä he katselivat karsain silmin, juuri kuin hän olisi aivan hyödytön eläin. Mutta isäntä tuli kohta perässään, kutsui koiraa ystävällisellä äänellä, hyväili ja silitteli häntä.

Kun lehmä ja hänen kumppaninsa tämän näkivät, niin he nuri-sivat ja hevonen uskalsi kysyä: „miksi näin teet, isäntäni? Emmekö me enemmän ansaitse rakkauttasi, kuin tuo hyödytön eläin?“ — Mutta isäntä siveli vieläkin hempeämmin koiraansa ja puhui: „Ei niin, tämä on urhoollisena ja uskollisena pelastanut ainoan rakkaan poikani raivoisan tulvan vallasta; mi nkäs hänet nyt unhottaisin?“

19. Ihmisen ruumiin jäsenet.

Kerran ihmisen ruumiin jäsenet päättivät, että he eivät enää palvele toisiansa. Jalat sanoivat muille jäsenille: „Me emme tahdo yksinämme kantaa teitä. Hankkikaa itse jalat itsellenne, jos tahdotte käydä!“ Kädet sanoivat: „Miksi me yksinämme tekisimme työtä? Hankkikaa itse kädet itsellenne, jos te niitä tarvitsette.“ Suu mutisi: „Minäpä olisin tuhma, jos aina valmistaisin ruokaa vatsalle, että hän sitä saisi sulattaa. Hankkikoon itse itsellensä suun, jos hän sitä tarvitsee.“ Silmätkään eivät tahtoneet enää yksinään valvoa koko ruumiin puolesta. Samoin puhuivat korvat, nenä ja kaikki muut jäsenet. — Mutta kuinka kävi? Kun jalat eivät enää tahtoneet käydä, kädet eivät työtä tehdä, suu ei syödä, niin vähitellen kaikki jäsenet alkoivat riutua. Silloin ne huomasivat, että he olivat olleet ymmärtämättömät, ja ryhtyivät jälleen toimiinsa. Kun jäsenet jälleen palvelivat toisiansa, niin ne tulivat aivan terveiksi ja vahvoiksi kuin ennenkin.

20. Talonpoika ja tuomari.

Talonpoika löi lapiolla naapurinsa koiran kuoliijaaksi, jonka tähden joutui oikeuteen. „Mitä varten olet sinä naapurisi

koiran lapiolla tappanut?“ kysyi tuomari. „Se puri minua“, sanoi talonpoika. „Miksi et tuota varrella rankaissut?“ sanoi tuomari. „Eipä hänkään minua hännällensä purrut“, oli vastaus.

21. Sananlaskuja.

Aika vanltin, avaruus suurin.
 Auta miestä mäessä, älä mäen alla.
 Ei aika miestä odota.
 Älä karhua vitsalla lyö.
 Sanasta miestä, sarvesta härkää.
 Ennen mies maansa myöpi, ennenkuin sanansa syöpi.
 Työ miehen kunnia.
 Kierrä minua, älä kiroa! sanoi kivi kyntäjätä.
 Ei nimi miestä pahenna, jos ei mies nimeä.
 Ei hätä lakia lue.
 Köyhä elää kuin märkä palaa.
 Joka kauvan elää, se paljon näkee.
 Ei yksi kauvan naura.
 Ei mies nimellä elä.
 Ilta aamua viisaampi.
 Huuto on hädän veli.
 Ei susi koiran kuolemata itke.

22. Vanha ukko ja hänen aasinsa.

Vanha ukko ja hänen pieni poikansa veivät aasia kaupunkiin, jossa aikoivat sen myydä. — „Kuinka hullu tuo mies on,“ sanoi eräs, joka tuli heitä vastaan tiellä, „joka kävelemisellä väsyttää itseänsä ja poikaansa ja antaa aasin kulkea kuormatta.“ Ukko, kun tämän kuuli, nosti pojan aasin selkään ja

käveli itse vieressä. — Eräs toinen matkustaja, kun tämän näki, huusi pojalle: „kuuleppas, veitikka, sopiiko sinun ratsastaa ja antaa vanhan isäsi käydä jalkaisin?“ — Isä, kun kuuli tämän soimauksen, nosti pojan alas aasin selästä ja nousi itse selkään. Tuli taas kolmas matkamies vastaan ja lausui: „voi kummaa, kuinka laiska mies ratsastaa aasin selässä ja antaa väsyneen pojan kävellä!“ — Vanha ukko oli tämän tuskin kuullut, niin hän nosti pojan ylös selkensä taakse. „Kysyisin nöyrimmästi,“ sanoi neljäs matkamies, „onko tuo aasi omanne?“ — „On kyllä,“ vastasi ukko. — „En sitä olisi voinut uskoa,“ jatkoi toinen, „kun olette laskeneet sen selälle niin suuren kuorman. Poikanne ja te voitte ennemmin kantaa aasi parkaa, kuin se teitä.“ — „Ihmisen täytyy olla toisille mieliksi,“ virkkoi ukko, astui itse alas ja nosti poikansa myös aasin selästä. Sitten hän sitoi aasin jalat yhteen ja pitkällä seipäällä kokivat isä ja poika kantaa aasia sillan yli, joka vei kaupunkiin.

Tämä oli niin kummallinen näkö, että kansaa joukottain juoksi heidän perässänsä ja nauroi heitä. Vihdoin aasi suuttui siitä, että hänen herransa oli tehnyt hänet pilkaksi kansalle, niin että hän puri nuoran poikki, pudotti itsensä seipäältä ja keikahti jokeen. Ukko raukka palasi surullisena kotiin. Vaikka oli koettanut olla kaikille mieliksi, ei hän ketään miellyttänyt, vaan menetti lisäksi aasinsa.

23. Kallis yrtti.

Kaksi tyttöä, Anni ja Martta, lähti kaupunkiin ja kumpikin kantoi selässänsä raskasta vasua täynnä hedelmiä. Sinne oli pitkä matka, ja Anni alkoi pian huokailla ja valittaa kantamuksensa raskautta, vaan Martta nauroi ja jutteli iloisesti.

„Kuinkahan sinä voit olla niin iloinen?“ sanoi Anni. „Sinun vasusi on yhtä raskas kuin minunkin, etkä sinä ole minua vahvempi ollenkaan.“ — „Niinpä kyllä,“ sanoi Martta, „mutta

minä olen pannut kantamukseeni erään yrtin, joka tekee, että takkani tuskin tuntuukaan.“ — „Sepä mahtaa olla kallis yrtti,“ arveli Anni. „Sanoppas minullekin, mikä sen nimi on ja mistä sitä saa.“ — „Tämä yrtti,“ lausui Martta, „kasvaa joka paikassa, missä se vaan saa kasvaa.“

Tämän yrtin nimi on kärsivällisyys.“

24. Pääskysel ja varpunen.

Kaksi pääskystä oli kerran tehnyt pesänsä tallin oven kohdalle. Kohta havaitsivat he, että varpunen lensi pesään. He koettivat ajaa häntä siitä pois. Mutta varpunenpa ei lähtenyt-kään pois, vaan puri heitä, kun yrittivät sisälle. Nytpä tapahtui kummia. Nämä kaksi pääskystä kutsuivat ison joukon muita pääskysiä apuunsa. Kaikki pääskysel toivat suussaan olkia ja savea. Näillä he alkoivat tukkia pesän suuta umpeen, niin että varpunen olisi kyllä kuollut sinne nälkään, jos ei muudan armelias poika olisi pelastanut häntä sieltä. Pääskysel saivat pesänsä takaisin. Mutta siinä eivät he enää menestyneet, vaan rakensivat itselleen toisen pesän.

25. Vesipisara.

Pieni sadepisara putosi pilvistä alas mereen ja huokasi: „voi minua, mikä minä olen näin avarassa valtameressä? Kuin raiska hukun minä ja katoon syviin ja suuriin aaltoihin.“ Simpsukka, joka tämän kuuli, avasi kuorensa ja nielaisi siivon pisaran. Simpsukan kuoressa kasvoi pisara ja hänestä tuli korea ja kallis helmi. Aallot heittivät kerran simpsukan rannalle, ja ihmiset löysivät helmen simpsukasta, ottivat sen ja panivat sen

kuninkaan kultaiseen kruunuun, ja kruunussa se nyt on ylen ihana koristus.

Vähästä paljo tuleepi,
Kipinästä tuli syttyy.

26. Ahti ja paimen.

Paimen istui kerran joen rannalla ja veisteli puuta. Tapaturmasta putosi veitsi hänen kädestänsä jokeen ja meni pohjaan. Suruissansa alkoi paimen itkeä katkerasti. Ahti kuuli hänen itkunsa, tuli paimenen luo ja kysyi häneltä: „mitä itket?“ Paimen sanoi hänelle syyn, ja Ahti sukelsi pohjaan ja toi paimenelle kultaveitsen. „Ei se ole minun veitseni,“ sanoi paimen ja itki yhä. Ahti sukelsi taas pohjaan, toi hopeaveitsen ja tarjosi sitä paimenelle. Paimen virkkoi nytkin: „ei sekään ole minun veitseni.“ Ahti sukelsi vielä kerran pohjaan ja toi paimenelle rautaveitsen, jonka paimen ilolla omisti. Ahti kiitti paimenen rehellisyyttä ja lahjoitti hänelle kulta- ja hopeaveitsen. Toiset saivat pian tietää tämän tapauksen. Eräs toinen paimen ajatteli: „ehkä minullekin voi yhtä onnellisesti käydä,“ meni joen rannalle, heitti veitsen jokeen ja alkoi itkeä. Ahti tuli taas, toi kultaveitsen, tarjosi sitä paimenelle ja sanoi: „tätäkö itket?“ „Aivan sitä,“ sanoi paimen, oikaisi kätensä ja aikoi ottaa sen. Mutta Ahti, joka kammoksui paimenen petollisuutta, meni pois ja vei kultaveitsen myötänsä. Paimen menetti siis vielä omankin veitsensä.

Rehellisyys maan perii.

27. Seitsemän sauva.

Eräällä isällä oli seitsemän poikaa, jotka usein olivat eripuraiset keskenänsä. Heidän riitansa viivytti myöskin heidän

työtänsä. Heidän arvoisa isänsä oli surulla huomannut tämän. Eräänä päivänä hän kutsui kaikki luoksensa, asetti heidän eteensä seitsemän sauvaa, jotka hän oli lujasti sitonut kimppuun, ja sanoi: „Sille, joka voi murtaa poikki tämän sauvakimppun, minä annan sata markkaa.“

He kaikki ponnistivat voimiansa, mutta turhaan. Jokainen sanoi: „se on mahdotonta“. „Ei,“ väitti isä, „ei mikään ole helpompaa.“ Hän avasi kimppun ja taitti sitten vaivatta sauvan toisensa perästä. „Sillä tavalla“, huusivat pojat, „se kyllä on helppoa; senpä voisi pieni poikakin tehdä.“

Mutta isä sanoi: „Tässä näette esikuvan. Niin kauvan kuin te rakastatte toisianne ja olette yksimieliset, olette te vahvat, ja viholliset eivät voi teitä voittaa, mutta kohta kun eripuraisuus ja riita saavat vallan joukossanne, olette heikot ja vihollisenne taitavat helposti kukistaa teidät.“

28. Hölmöläisten metsästys.

Kerran lähtivät Hölmöläiset karhun ajoon talvella. Kun olivat tulleet karhun pesälle, niin he ensin söivät vahvan suuruksen. Sitten he päättivät, että Pekka konttaisi ensin pesään ja toisi karhun ulos. Varmuuden vuoksi he sitoivat köyden hänen jalkaansa ja päättivät, että jos hätä tulisi, Pekka potkaisisi, ja muut vetäisivät hänet ulos. Pekka konttasi pesään, ja juuri kun oli päässyt sisään, niin karhu puri häneltä pään. Hiukan sätkytteli Pekka koipiansa, mutta heitti samassa henkensä; vaan ulkopuolella olevat kumppanit sanoivat: „nyt Pekka potkaisi; siellä sisällä ei liene hauska olla.“ Nyt he vetivät Pekan ulos, ja Pekka oli päätönnä. „Niin totisesti päätönnä!“ sanoivat Hölmöläiset ja neuvottelivat mitä tämä merkitsisi. Joku heistä väitti, ett'ei ollut niin vissiä, oliko Pekalla päätä silloinkaan, kuin hän pesään konttasi. — „Noh,“ sanoi toinen, „se-

hän toki on varma; näinhän selvään kuinka parta liikkui, kun hän söi herneitä suurukseksi“.

29. Arvoituksia.

1. Kultaa kujaiset täynnä, hopeata tanhuaiset, eik' ole omistajata?
2. Akka loukossa, sata hammasta suussa, puree eikä niele?
3. Elää maailman alusta maailman loppuun asti eikä koskaan viittä viikkoa täytä?
4. Hepo tallissa, häntä katolla?
5. Jalatonna juoksee, siivetönnä lentelee, päivässä kymmenen kylää?
6. Lyhyt mänty mättähällä, lyhyt möykky männyn päässä?
7. Musta lintu, punaisia munia hautoo?
8. Tiainen tikun nenässä, ruotsiksi ruikuttaa?
9. Valkea pelto, siemenet mustat, kylvää ken taitaa?
10. Tie uupui, hete janostui, leipä nälkää näkee?

1. Päivänpaiste, kuintama. 2. Kartta, häkiliä, rivivirta.
 3. Kuu. 4. Tuli pirtissä, savu katolla. 5. Sanoma. 6. Mun-
 rain, lakka snolla. 7. Pata tulella. 8. Valkea päreessä. 9.
 Paperi, muste ja kirjoittaminen. 10. Vapahataja.

30. Apinat.

Kaksi poikaa meni kerran metsään. Toinen pani maahan saviastian, joka oli rusinoita täynnä. Molemmat pojat, jotka olivat väsyneinä, nukkuivat heti puolipäivän lämpimässä.

Laskeutuipa useita apinoita puista. Yksi ahnein tah-
 toi maistaa rusinoita. Pistipä kätensä saviastiaan. Siinä
 hän puristi kouransa täyteen rusinoita. Mutta saviastian suu

olikin ahdas. Apina, joka ei ellenkaan tahtonut jättää saalistaan, ei saanut kättään pois. Niin hän juoksi ja veti raskasta saviastiaa muassaan. Pojat, jotka samassa heräsivät, saivat sen helposti kiinni ahneuden tähden.

Miettipä toinenkin poika petosta. Hän riisui saappaansa. Sitten hän veti ne taas jalkaansa. Sitten hän riisui ne jälleen. Sen perästä menivät pojat kappaleen matkan päähän. Apinat, jotka katselivat näitä puista, tahtoivat matkia poikaa. Yksi niistä veti saappaat jalkaansa. Samassa tulivat pojat takaisin. Mieliä nyt saapasjalkainen apina juosta tiehensä. Mutta saappaat olivat esteenä. Apina kompastui. Apina lankesi. Tulipa sekin kiinni matkimahalunsa tähden.

31. Kyyhkysen kujerrus.

Kyyhkysellä ja kanalla oli pesänsä kummallakin, mutta kyyhkysellä oli kymmenen munaa, kanalla vain kaksi. Kana siitä alkoi vietellä kyyhkystä, että tekisi vaihtokauppaa. Tämä suostui tähän, antoi kanalle ne kymmenen munaa pesästänsä ja otti kanan kaksi munaa itsellensä. Kohta havaitsi kyyhkynen kuitenkin, että hän kanan viettelyksestä oli vahinkoon joutunut, ja alkoi tyhmää kauppaansa katua. Tätä suree ja valittaa hän tänäänkin vielä, sillä niin pian kuin hänen äänensä kuulet, koskee tämä murheellinen valitus sinun korvaasi:

„Kyy, kyy kymmenen munaa minä
vaivainen vaihdoin kanan kahteen munaan.“

32. Karhu-Pekka.

Rovaniemen pitäjässä asui mies nimeltä Karhu-Pekka. Hän oli tappanut kuusikymmentä karhua. Se on maassamme

jo suuri kunnia. Karhu-Pekka haki talvella karhun pesän. Siitä ajoivat koirat karhun ulos. Sitten tappaa pyytäjä karhun keihäällä. Muutamat sen ampuvat pyssyllä. Sellainen pyytökoino on vaarallinen. Monen pyytäjän on karhu kouristanut kuoliaksi. Mutta Karhu-Pekka taisi keinonsa. Karhu, joka on kaatunut, lasketaan reelle. Sitten viedään se kotiin kylään. Sieläpä tulee iso ilo. Vietetäänpä karhun peijaisia isoilla pidoilla, joissa lauletaan monta runoa karhun kunniaksi.

33. Kettu ja kalastaja.

Olipa kerran ukko. Hän sai eräänä talvipäivänä niin paljon kaloja, kuin mahtui hänen laiturinsa. Hyvin iloisena hän lähti kotiinsa ja ajoi itse isoa kuormaansa. Siinä hän lauleli ilomielin. Mutta mikähän tuo on, joka makaa tuolla keskellä tietä? Kuollut kettupa se on. Tämäpä oli hyvä saalis. „Kau-nis turkkisi, kettu kulta, sattuikin minulle hyvään tarpeesen.“ Nostipa ukko ketun takapuolelle kuormansa päälle. Mutta itse hän istui etupuolelle.

Eipä se ilkeäjuoninen kettu ollutkaan oikein kuolleena. Oli vaan niin olevinaan. Hän tiesi kyllä, miksikä niin oli.

Kettupa, tuo veijari, nakkeli kuormasta kaikki kalat tielle. Sitten hän hyppäsi itse pois reestä. Rupesi heti kokoaamaan kaloja tieltä. Muutamat hän säästi. Toiset hän söi suuhunsa. Niin hyvää ateriaa ei hän ollut saanut pitkään aikaan.

Ukko, joka ajeli iloisena eteenpäin, ei huomannut tätä ollelukaan. Viimein hän tuli kotiin kuormineen. Vaimo tuli häntä vastaan. „Missä olet viipynyt niin kauvan, ukkoni?“ — „Eipä ole hätää, akkani. Nyt pidetäänkin isot pidot. Laita pata tullelle. Minulla on reki täynnä kaloja.“ — „Onko, ukkoseni?“ — „Se on tietty. Minulla on vielä sitten komea kettu, jonka löysin tieltä kuolleena.“

Akka tuli reelle. „Voi kuin narraat, ukkoseni! Eihän

tässä ole yhtään kalaa. Vielä vähemmin tässä on kettua.“ Ukko hyvin häpesi. „Näen sen kyllä, akkaseni. Kavala kettu on tehnyt minulle aika kolttosen.“

34. Karhun kalanpyytö.

Kettu, joka oli syönyt vatsansa täyteen, istui aivan iloisena metsässä. Iso joukko kaloja oli vielä hänellä vieressä. Juoksipa karhu metsästä. „Hyvää päivää, kettu kummiseni.“ — „Jumal' antakoon, karhu kummiseni.“ — „Miten olet saanut noin paljon kaloja?“ — „Olen ne onkinut järvestä.“ — „Sepä oli oivallinen saalis. Etkö opettaisi minuakin onkimaan?“ — „Aivan mielelläni, kummi kulta.“ — „No, miten se käypi laatuun?“ — „Kyllä sen sanon sinulle, karhu. Mene avannolle jonakuna talvi-iltana, kun on hyvin kiiluvaisia taivaalla. Laske siinä häntäsi avantoon. Istu sitten siinä aivan yhdessä paikassa aamuun asti. Vedä sitten häntäsi ylös. Niin on kala tarttunut kiinni jokaiseen karvaan. Sillä lailla minä ongin.“ — „Kiitoksia, kettu kummiseni. Se on hyvä neuvo.“ — „Pidä hyvänäsi, karhu kummiseni.“

Samana iltana oli kova pakkanen. Tähdet paistoivat taivaalla. Karhu, joka muisti ketun opetuksen, meni järven jälle. Siellä hän istui kohta häntineen avantoon.

Siinä istui karhu aina aamuun asti. Sillä aikaa oli avanto jäätynyt. Karhun häntä oli jäätynyt siihen kiinni. Karhu ajatteli: „Pitääpä minun vetää ylös kalani.“ Mutta sepä ei onnistunutkaan. Häntä oli kiinni. Karhu ei pääsyt paikalta pois.

Kettu näki karhun surkean tilan. Ilkeä veijari oli tuo kettu. Ei hän auttanut ollenkaan karhua. Juoksipa päinvastoin kalastajan tuvan tykö. Siinä kiipesi hän katolle. Sieltä hän huusi uuninpiipun läpi: „Akka kulta, mene heti järvelle. Siellä istuu karhu häntineen avannossasi, josta noudat vettä.“

Akka, joka kirnusi voita, vihastui kovin. Kohta hän

juoksi korento kädessä järvelle. „Karhu ryökäle, miksikä avantoani pilaat? Kyllä minä sinulle opetan parempia tapoja.“

Niin hän pieksi karhua kaikin voimin korennolla. Karhu raukka oli suuressa hädässä. Aina lujemmasti hän koki repiä häntäänsä irti. Viimein kävi kovin pahasti. Koko häntä katkesi avantoon. Aivan siitä päivästä asti ei ole karhulla enää ollut häntää.

Kettu taas meni tupaan, jonka oven akka oli jättänyt auki. Siellä hän kaatoi kirnun. Niin hän sai taas hyvän aterian. Kyllä hänelle onnistuivat hänen ilkeät keinonsa. Mutta sentähden hän kadotti kaikki ystävänsä. Ei yksikään uskonut enää koko ilkeää kettua.

35. Harakka.

Sattuipa eräässä herraskartanossa kerran niin, että hopealusikka katosi, jota ei voitu löytää. Ketään muuta ei saatettu luulla varkaaksi, kuin palveluksessa olevaa tyttö raukkaa, joka oli pessyt hopeakalut kyökissä. Tyttöä syytettiin varkaudesta. Tätä hän ei tunnustanut, mutta kun ei voinut todeksi näyttää viattomuuttaan, niin hän vietiin vankeuteen. Herrastalossa oli kesy harakka, joka hyppeli joka paikassa huoneissa. Juuri kun tytön piti kärsiä rankaistuksensa, toimitti Jumala niin, että hänen viattomuutensa saatiin ilmi. Eräs poika löysi harakan kätköjä, joita se oli tehnyt lakkaan kurkihirren ja katon väliin. Siellä oli sekin kadonnut hopealusikka. Siellä oli paljo muutakin, joka oli kadonnut. Varas harakka oli vienyt kaikki nokassaan kätköönsä.

36. Hauki.

Haukia pyydetään messinkikoukuilla, joihin pannaan pieni kala syötiksi. Usein, kun hauki saadaan, on sen vatsassa pie-

nempi hauki. Pienemmän hauen sisässä on ahven. Ahvenen vatsassa on salakka. Niin tulee heikompi usein väkevemmän saaliiksi. Hauki tarttuu ahneesti kiinni kaikkiin, jotka kiiltävät. Monta satua on hauista, jotka ovat nielleet mereen nakattuja kultasormuksia. Oulusta purjehti kerran laiva etelään päin. Kolmen päivän perästä osti laivan omistaja saadun hauen. Kun hauki oli perattu päivälliseksi, löydettiin sen vatsasta hopealusikka, johon oli merkitty laivan nimi. Hyvin mielipahoilleen tuli laivan omistaja, sillä hän pelkäsi että koko laiva oli uponnut mereen. Mutta niin pahasti ei ollut kuitenkaan käynyt. Laivan kokki oli vahingossa heittänyt hopealusikan mereen pesuvedessä. Hauki oli nähnyt välkkyvän lusikan ja niellyt sen.

37. Hölmöläisten rakennustyö.

Hölmöläiset rakensivat itselleen tuvan ja tekivät tämän työnsä niin perinpohjaisesti, että unhottivat tehdä ikkunoita seinään. Kun tupa saatiin valmiiksi, huomasivat he että se oli joksikin pimeä ja miettivät kauvan, kuinka saisivat sinne päivän valoa. Viimein keksivät hyvän keinon: heidän muka tuli tuoda valo säkissä sisään. He pingottivat säkin auringon paisteeseen, sitoivat suun tarkasti kiinni ja kantoivat sen tupaan. Täällä avattiin säkki, mutta kaikkien ihmeeksi ei tullut tupa vähäkään valoisammaksi. Kun tämä odottamaton erehdys huolestutti heitä, sattui Matti tulemaan ja sai kuulla heidän huolensa. „Noh,“ sanoi Matti, „antakaappa minulle sata markkaa, niin minä laitan teille valoa!“ Hölmöläiset ihastuivat, että he niin huokealla hinnalla saivat valoa, ja antoivat kohta ehdotetun hinnan. Sitte hakkasi Matti reiän seinään, ja katso kohta tuli auringon valo tupaan! Hölmöläiset ihastuivat niin tästä keksinnöstä, että päättivät hakata pois koko seinän tuvasta. Valoa saivat nyt kylläksi, mutta samassa rysähti koko tupa hajalle.

38. Se kesä, jota ei koskaan tullut.

Tiedättekö, lapsukaiset, mikä se kesä oli, jota ei koskaan tullut. Minä tahdon sanoa sen teille. Se on tosi satu, eikä se ole kovin pitkä, kyllä sitä jaksaa kuunnella.

Oli kerran pieni poika nimeltä Rafael. Hän oli raitis ja vahva ja kukoisti kuin pieni pihlaja, joka kerran on tuleva suureksi ja kantava valkoisia tuoksuvia kukkia maan keväänä.

Mutta Jumala näki, että pieni Rafael olisi saava paljon surua maailmassa ja joutuva moneen kiusaukseen, jotka voisivat turmella hänen sydämensä ja saattaa sen syntiin ja pahuuteen. Siksi lähetti Hän suuren, loistavan enkelinsä Rafaelin ja sanoi enkelille: „tuo poika luokseni!“

Silloin tämä vahva ja terve poika sairastui; ja tämä tapautui talvella. Mutta hänen vanhempansa ja pienet sisarensa sanoivat: „kyllä Rafael terveeksi tulee, kun kesä ennättää tulla.“

Sitten tuli pitkä, valoisa kevät, jolloin linnut alkoivat laulaa puiden oksilla. Ja lapsilla oli hamppuvarpunen häkissä; tämän he veivät eräänä aamuna puistoon ja he päästivät sen vapauteen muiden lintujen luo. Hamppuvarppunen lensi; hän oli niin iloinen, niin iloinen ja lennossaan hän visersi yhden ainoan sävelen, ja se oli niin täynnä iloa ja kiitollisuutta, että lapset eivät milloinkaan olleet kuulleet kauniimpaa viserrystä.

Kun he tulivat kotia, makasi pieni Rafael vielä sairaana vuoteellansa, eikä saattanut olla muassa puistossa. Pienet sisaret taputtelivat hänen vaaleita poskiansa ja hänen kauniita ruskeita hiuksiansa ja sanoivat hänelle: „älä ole surullinen, Rafael; kun kesä tulee, saat tulla kanssamme ja kuulla hamppuvarpuksen laulua. Sinun kesäsi on myöskin tuleva ja silloin sinä tulet terveeksi.“

Mutta Jumalan suuri, loistava enkeli seisoj näkymätönnä pojan vuoteen vieressä ja levitti kauniit valkoiset siipensä hänen päällensä. Pojan kirkkaat, ruskeat silmät katselivat enkeliä, jonka hän yksin näki; — sitte painuivat ne hiljaa yhteen ja

pieni Rafael ei hengittänyt enää. Mutta hänen pienillä vaaleilla huulillansa oli rauhallinen, onnellinen hymy, jonka usein näemme pienillä lapsilla, kun he huomaavat enkelin vuoteensa vieressä.

„Katsokaa,“ sanoivat pojan vanhemmat pienille sisarille, „nyt on Rafael onnellinen. Hän on Jumalan luona. Niinkuin hamppuvarpunen lensi vapauteensa häkistä, niin lensi myös Rafaelin viaton henki ikuiseen vapauteen. Me emme kuulleet hänen iloansa, niinkuin me kuulimme linnun viserryksen, mutta me huomaamme sen hyvin hänen lempeästä hymystänsä, että hän kiittää Jumalaa, joka niin varhain on suonut hänelle autuuden kruunun.“

Silloin sanoi yksi sisarista: „mutta sitä kesää ei koskaan tullut, jolloin Rafael oli tuleva terveeksi.“

„Niin,“ sanoi toinen sisar, „Rafaelin kesää ei koskaan tullut.“

Mutta vanhemmat pyyhkivät kyynelensä ja sanoivat: „Onhan se tullut! Jos voisitte luoda silmänne kauas siniseen taivaaseen, niin saisitte nyt nähdä, miten Rafael leikkii pienten enkelien kanssa Jumalan iankaikkisessa paratiisissa. Siellä on oikea kesä, ja sen kesän perästä ei tule milloinkaan syksyä eikä talvea enää.“

Sitte he veivät pienen Rafaelin pois kirkkotarhaan ja pänivät hänet pieneen hautaan, ja pappi luki kauniita rukouksia hänelle ja lupasi hänelle iankaikkisen elämän. Mutta pojan äiti, joka seisoj haudalla, sanoi: „nyt meidän pitäisi laulaa virsi, eikä täällä ole ketään, joka laulaa virren Rafaelin haudalla.“

Samassa alkoi lintunen laulaa niin korkealla sinisen taivaan alla kevät-auringon paisteessa, ja kaikki ymmärsivät, että lintu ylisti Jumalaa. Silloin sanoi kuolleen pojan isä: „kuulkaa, lintunen kyllä tietää, kenelle hän laulaa. Hamppuvarpunen laulaa virren Rafaelin haudalla.“

Mutta suuri, loistava enkeli lensi pienen Rafaelin sielun kanssa kauas haudan mullan ylitse ikuiseen kesään Jumalan paratiisiin.

39. Sananlaskuja.

Terä veitsen, järki miehen kunnia.
 Ei suuret sanat suuta halkaise.
 Tyvestä puuhun noustaan, ei latvasta.
 Antaa hyvä vähästensä, paha ei anna paljostansakahan.
 Anna koiralle lihaa, saat lunta takaisin.
 Ei kysyvä tieltä eksy.
 Lyhyet valheen jäljet.
 Tuska keinon keksii, hätä neuvon muistaa.
 Silloin seppä takoo, kuin rauta kuuma on.
 Ehdon valta ahvenella: ottaa onkeen, jos tahtoo.
 Etehen elävän mieli, kuollut taaksi katsokohon.
 Omat maat on armahimmat, omat metsät mieluisimmat.
 Paha on syödä siemenensä, maansa petteä pahempi.
 Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

40. Isänmaa.

Älä siirrä takaperin entisiä rajoja, jotka esi-isäs tehneet ovat.

Salom. Sananl. 22: 28.

Eräänä aamuna seisoin korkealla tikapuilla, jotka olivat pystytetyt tupamme katonräystäään nojalle. Siitä saatoin katsella kauas joka taholle. Näin etäällä meidän talostamme muita taloja. Näin etäällä meidän syöttömaastamme niittyjä, peltoja, teitä, vuoria, metsiä ja järviä. Tiesin kyllä, että maailma on suuri, mutta en luullut, että se on näin suuri. Ja taas juolahti mieleeni tuo kummallinen ajatus, että tämä kaikki on meidän maamme, meidän suuri kotimme.

Kapusin tikapuilta maahan. Äitini oli lampaansa kerinyt ja istui nyt portaiden edustalla. Hän erotteli valkeat villat

mustista. Minä kysyin häneltä: „onko kaikki tämä maa, niin kauas kuin silmä näkee, meidän isänmaamme?“

Äiti sanoi: „istu tähän viereeni, niin sanon sen sinulle. Kaikki tämä maa, jonka tästä näet, ja vielä paljon lisäksi, on Suomenmaa. Ennen isääsi asui tässä maassa sinun isäsi-isä. Ennen häntä asuivat hänen isänsä ja esi-isänsä, eivät yksin tässä talossa, vaan monissa muissa taloissa ja monissa eri osissa maata. Tämä maa oli heidän ja senvuoksi on tämä maa meidän isämme maa, jonka me, heidän lapsensa, olemme perinnöksi saaneet. Täällä he ovat eläneet, tehneet työtä, iloinneet ja kärsineet kauvan ennen meitä. Täällä he ovat kuolleetkin ja makaavat maassa haudattuina. Jos eivät nämä meidän isämme olisi niin kärsiväisesti ja ahkerasti tehneet työtä, niin olisi meidän maamme nyt leivätön erämaa. Jos he eivät olisi Jumalan pelossa vaeltaneet ja kasvattaneet lapsiansa totiseen Jumalan tuntoon, niin me olisimme nyt sokeita pakanoita. Jos eivät he olisi lapsilleen opettaneet hyödyllisiä tietoja, niin olisimme me nyt tietämättömiä metsä-ihmisiä. Jos eivät he olisi maata vihollisten väkivallalta suojelleet, niin ei meillä nyt olisi lakia, oikeutta eikä vapautta. Sillä tämä maa on kärsinyt paljon tuskaa kylmän ilman-alansa tähden ja paljon väkivaltaa vierailta kansoilta. Mutta tämä sama maa oli meidän isillemme suuresti rakas, jopa niinkin rakas, että he sen hyväksi uhrasivat elämänsä vaivat, ajallisen onnensa, henkensä ja sydämensä veren.

Siishän meidän aina tulee olla kiitolliset isillemme ja pitää heidän muistoansa kunniaassa. Meidän tulee kunnioittaa heitä niinkuin isää ja äitiä, jotta menestyisimme ja kauvan eläisimme siinä maassa, jonka Jumala meille on antanut. Meidän pitää aina kokea olla yhtä kelvolliset kuin isämme, niin ett'ei heidän kuolemattomien henkiensä tarvitsisi surulla ja hävyllä katsella alas kelvottomiin lapsiin. Sitä maata, jota he ovat viljelleet ja kaunistelleet, pitää meidänkin kaunistaa ja viljellä. Sitä maata, jota he niin hellsästi ovat rakastaneet ja henkeen kuole-

maan puolustaneet, pitää meidänkin rakastaa ja puolustaa heidän tavallansa.

Eikä ainoastaan heidän tähtensä, vaan myöskin meidän itsemme tähden. Sillä tämän maan on Jumala meille senkin vuoksi määrännyt, että se antaisi meille kaikkea, mikä välttämätöntä ja tarpeellista on maan päällä. Se antaa meille vaatteet ja leivän, työtä ja palkkaa, ystäviä ja turvaa. Se kasvat-
taa meitä Jumalan pelossa ja kaikissa inhimillisissä avuissa. Se opettaa meitä kirkkonsa ja koulujensa kautta. Se suojelee meitä hallituksellaan ja laeillaan, ett'ei kukaan saa tehdä meille vääryyttä. Se on meille apuna kaikissa hyvissä ja hyödyllisissä toimissa. Se antaa meille elin-aikanamme asunnon ja kuolomme jälkeen haudan. Senvuoksihan tämä maa on meidän suuri kotimme. Tämän maan hyväksi tulee meidän tehdä uskollisesti työtä ja, jos Jumala niin tahtoo, kunnialla kuolla.

Muista aina, että Jumala on antanut meille tämän maan omaisuudeksemme, että se tarkoituksensa täyttäisi maailmassa ja että hänen tahtonsa tapahtuisi niin maassa kuin taivaassa. Sillä Jumalan on maa ja kaikki mitä siinä on. Meidän tulee tehdä tili siitä, millä tavalla olemme käyttäneet Jumalan lahjan. Hän on kerran sanova jokaiselle meistä: minä olen pannut sinut taloni hoitajaksi ja tämän minun maani hallitsijaksi. Kuinka olet hoitanut taloani? Kuinka olet maatani hallinnut? — Mitä vastaamme Herralle? — Hän, joka kaikille vanhurskaan tuomionsa julistaa, on näkevä meissä ainoastaan syntiä ja puutetta. Mutta kun vielä olemme hänen huoneen-haltijoinansa, tulee meidän rukoilla häntä, että hän antaisi meille oikein lujan, oikein uskollisen ja alati vilpittömän rakkauden isänmaatamme kohtaan, niin että tämä maa kukoistaisi hänen kaikkivaltiaassa suoja-
saan ja julistaisi hänen kiitostaan sukupolvesta sukupolveen.“

41. Kettu ja jänis.

Kettu ja jänis kohtasivat kerran toinen toisensa. Kettu sanoi jänikselle: „eipä sinua kukaan pelkää!“

— „Kukahhan sitte sinua pelkää?“ sanoi jänis.

— „Minua pelkäävät kaikki“, arveli kettu. „Minulla on niin pitkä häntä, että kaikki pitävät minun sutena, kun matkan päästä minut näkevät; siksi minua pelätään, mutta ei sinua raukkaa pelkää kukaan.“

— „Pannaanpa vetoa“, sanoi jänis. „Minä näytän, että niitä on, jotka minua pelkäävät.“

Kettu suostui siihen. He löivät vetoa ja lähtivät sitte yhtenä kävelemään. Sattuipa jänis havaitsemaan lammaslau-
man, joka makasi aidan vieressä. Tämäpä tilaisuus näytti hä-
nestä varsin sopivalta; hän hyppäsi yht'äkkiä lammaslau-
maan. Lampaat hyppäämään minkä jaksoivat sinne ja tänne, sillä niin
he pelästyivät. Tämäkös jäniksen mieleen. Ilosta, että oli
voittanut vedon, hän alkoi nauraa ja nauroi niin mahdottomasti,
että häneltä repesi suu ristiin. Aina siitä päivästä asti on jä-
niksen suu ollut ristiin halki.

Niin oli sen asian laita.

42. Kansan tarinoita jättiläisistä.

Muinais-aikoina on, niin kerrotaan, jättiläisiä asunut useassa
paikassa Suomessa. Ne olivat niin pitkiä, että kun metsään teki-
vät valkeita, niin sytyttivät ensin tulen kuusten latvoihin ja
jokaiseen tulehmaan meni kokonainen metsä. Kerran meni jät-
tiläinen Sääksmäestä suoraan Mallasveden halki, joka on hyvin
syvä ja enemmän kuin peninkulmaa leveä. Jättiläinen, kun tuli
toiselle rannalle Pälkäneen puolelle, tunki ruumiinsa hiukan vä-
syneeksi ja sanoi: „kah, kun vesi rupesi jo menemään saapas-
varsien suista sisään!“

Toinen jättiläinen istui kahdareisin Turun lähellä olevan Maarian kirkon harjalla ja paikkasi kenkiään. Hänen pikilankansa oli niin pitkä, että se ulottui molemmin puolin maahan asti. Sattuipa silloin, että talonpoika ajoi rattailta tietä myöten Turusta ja tarttui kiinni pikinuoran silmukseen juuri silloin kuin jättiläinen veti ommeltaan kiinni. „Ohoh,“ sanoi jättiläinen, kun talonpoika hevosineen ja kärryineen tuli ompeleesen; „mistä tuli rikkoja pikilankaani? Mutta en minä viitsi solmua päästä.“ — Sitte löi naputteli hän vasarallaan päälle ja sanoi: „kyllähän siihen nyt tuli vähäinen nystyrä!“

Kerran pani jättiläinen maata poikki maantien selälleen ja polvet koukussa, ja kaikki matkustajat ajoivat esteettömästi polvien alatse. Kun joku kummasteli tätä, kuului metsästä ääni, joka sanoi: „sehän vain on kolmivuotias lapsi!“

Enimmiten olivat kirkot jättiläisten kivenheiton alaisina. Sanotaan että jättiläiset hyvästä maksosta rakensivat monta kivi-kirkkoa, mutta jälkeinpäin katuivat työtään ja tahtoivat hävittää ne. He eivät kärsineet kelloin soimista, ja kaikki ristit olivat heille rasituksena. Senvuoksi oli jättiläisillä tapana asettua vuorten kukkuloille, välistä yhden tahi useamman peninkulman päähän, ja sieltä heitellä kivilohkareita kirkkoihin. Koskaan he eivät ole osanneet niihin, mutta jättiläisten viskaamia kiviä näytetään vielä kirkkojen lähellä, milloin maalla, milloin järvässä.

Raision kirkon rakensi jättiläinen. Hän alkoi työnsä kolminaisuuden sunnuntain jälkeen keväällä ja sai sen melkein valmiiksi, silloin kuin ohra tuli tähälle. Rakennusmestari ei ollut papille mieleinen ja tämä sattui eräänä yönä kuulemaan jättiläisen vaimon laulavan kehtolaulua lapselleen vuoren onkalossa:

„Killi kirkkoja tekee,
Nalli nauvoja takoo
Rahaisessa Raisiossa.“

Mutta pappi tiesi, että noitain voiman oli nimessä, niin että se

joka tiesi heidän nimensä, tuli heitä väkevämmäksi. Seuraavana päivänä näki hän jättiläisen apumiehineen istuvan kahdareisin kirkon harjalla asettamassa ristiä. Nyt huusi pappi heidän nimensä:

“Pois, Killi kirkosta!

Pois, Nalli harjalta!”

Kohta muuttuivat jättiläiset kahdeksi mustaksi korpiksi, jotka rääkkyen lensivät tiehensä. Jättiläinen Killi tahtoi kuitenkin kostaa ja kahlasi mereen noutamaan sieltä suurta kallionlohkaretta rusentaaksensa sillä kirkon. Kun hän ei enää löytänyt tietä sinne, niin hän viskasi kalliolohkareen Ruissalon edustalle, puolen peninkulman päähän Turusta. Siellä on suuri kallio vielä tänä päivänä meressä nähtävänä ja sanotaan Kukkarokiveksi, siitä syystä että jättiläinen oli kantanut sitä selässään suuressa kukkarossa.

43. Väinämöisen laulu.

Turhaan etsi Väinämöinen merestä uponnutta kanteletaan. Silloin hän kuuli koivun valittavan rannalla. — „Miksi itket ihana koivu?“ — „Miksi en itkisi,“ vastasi koivu, „kun seison tässä vaivainen varatonna. Miehet kuorivat valkean vyöni, lapset juovat mahalani, tytöt lehväni leikkelevät, halla vie kauniin haameeni ja jättää minut alastomaksi pakkasessa värisemään.“ — „Älä itke, puu vihanta,“ sanoi Väinämöinen; „saat sinä olevan onnen, kohta olet itkevä ilosta.“

Väinämöinen otti koivun ja teki siitä kanteleen. Kun kevätkäki tammessa tanhualla kukahti, kumpusi kultaa sen suusta kultaiselle kunnaalle ja siitä saatiin naulat kanteleeseen. Aholla istui neitonen nuori sulhoansa odotellen. Ei se impi itkenyt eikä varsin iloinnutkaan; ilman lauloi itseksensä kauniin kesäillan kuluksi. „Anna impi hiuksiasi,“ sanoi Väinämöinen. Ja

impi antoi hienoja hiuksiansa viisi, kuusi hasta: siit'on kielet kanteleessa.

Väinämöinen istui hopeaiselle mäelle ja lauloi; kantele oli polvilla ja hänen sormensa hyppelivät kielillä. Siinä soitti Väinämöinen, ja koko luonto riemahti ilosta. Vuoret loukkui, paadet paukkui, petäjät iloa piti ja kannot hyppi kanhalla. Soitto kuului kauas, eikä ollut sitä otusta, joka ei tullut kuulemahan. Kaikki metsän eläimet, kaikki ilman linnut, veden kalaset kaikenlaiset ja matoksetkin maan-alaiset tulivat kuuntelemaan tuota soittoa suloista. Itse karhukin samosi petäjäisestä pesästään ja kapusi kuuseen paremmin kuullakseen. Kokko heitti pentunsa pesään, kun kuuli soresan Suomen soiton. Allit tulivat syviltä aalloilta, joutsenet sulilta mailta, ja tuhansittain pieniä peippoja, sirkkuja ja leivoja istui haastellen laulajan hartioilla. Tapiolan ukko ja kaikki Tapion kansa kulki vuoren kukkulalle soittoa tajuamahan. Mielikki pukeutui sinisukkahan, punapaulahan. Ilman impyät ihanat istuivat kuuntelemassa, mikä taivon kaarella, mikä pienen pilven rusoreunalla. Kuutar, korea impi ja Päivätär neiti kutoivat par'aikaa kultakangasta ja kun soiton äänen kuulivat, suistui heiltä sukkula kädestä, kultarihmat katkesi ja hopeaniidet helkähivät. Veden ukko ruohoparta luikahti lumpehelle, ja Vellamo nousi vesikarille ruoistoon. Sotkottaret, rannan ruokoiset kälykset hiipoivat pitkiä hiuksiansa ja pudottivat ihastuksissaan harjansa veteen.

Yhtä kummallisesti tunkeutui kanteleen soitto ihmistenkin sydämiin. Kun se soi tuvassa, niin katto kajahteli, lattiat ja ikkunat iloitsivat, kiuas liikkui ja patsas pajahti. Eikä ollut niin uljasta urosta, ei miestä eikä vaimoa, ei vanhaa eikä nuorta, joka ei itkenyt ilosta kanteleen kaunistasta soittoa kuunnellussaan. Miehet olivat kaikki lakit kädessä, akat käsi poskella, pojat maassa polvillaan, tyttäret vesissä silmin, ja pienet tyttöset jättivät kesken leikkinsä. Ei sinä ilmoisna ikänä, kuuna kullan valkeana ole tuota ennen kuultu noin suloista soitantoa. Väinämöisen omista silmistä vierivät vesipisarot kuuden kulta-

vyön kautta mereen. Korppi yritti niitä poimimaan, mutta ei saanut. Tuli sotka ja poimi ne ja toi kalliit kyyneleet Väinämöiselle: jo olivat ne toisiksi muuttuneet, helmiksi heristyneet, simpukoiksi siirtyneet, kuningasten kunnioiksi, valtojen iki-iloksi.

44. Intveetjaa.

Mölhö Melkonen ei ollut koskaan kaupunkia nähnyt. Ulkona syntymäpäitäjästensä hän ei ollut käynyt. Kun hänen kyläläisensä kaupungista palasivat ja tapahtuneista asioista puhelivat, olipa tuo Mölhön mielestä kuin peräti toisesta maailmasta olisi puhuttu. Kaikki tämä ihmetytti häntä suuresti ja kiihotti hänen utelijaisuuttansa, jonkatähden hän päättikin kaupunkiin lähteä.

Mölhö teki itsellensä ihan uudet virsut, äiti ompeli hänelle aivinaisen paidan, sisar kutoi siankarvaiset säärykset, takki oli vain vuoden vanha; isävainajan patalakki, jonka kaistat, toinen sininen, toinen punainen, koko kyläkunnassa olivat ylistetyt, sopi kuin tehty Mölhön päähän.

Pukunsa näin saatuaan täyteen kuntoon pisti Mölhö piipun taskuun: toiseen pantiin kukkaro navetontakuisia täynnä ja niiden sekaan myös tulukset. Reppuun hän sai viisi kyrsää, kolme kutun juustoa ja lampaan kápäleen. Kuusi markkaa kuparirahaa otettiin mukaan piimän ostoksi matkalla, sillä hinnoista kotona hän tiesi, että äyrillä sai kymmenen kannua piimää. Se oli siihen aikaan.

Hänen vihdoin valmiiksi päästyänsä lähestyi lähdön päivä. Aikoen varhain aamulla ennen kukon laulua lähteä ei hän saanut unta koko yönä silmiinsä; niin painava ja mieltä koetteleva oli tuo kaupunkiin lähtö.

Emme tiedä, mitä merkillistä hän tiellä näki, kuinka hän kaikilta kyseli matkansa päämaalia, kuinka hän kulki ahkerasti,

että hiki höyryi takin alta, ja paljo muuta on, jota emme tästä merkillisestä matkasta tiedä. Sen vaan tiedämme, että hän kauniina suvipäivänä astui Hämeen tullista sisään ja näki aikomuksensa täytetyksi; hän oli päin jaloin kaupungissa ja itse vanhassa Turun kaupungissa.

Mutta kuka taitaa kuvailla hänen kummastustansa, kun hän näki pitkän kadun edessänsä ja sen molemmin puolin huonerivit, niin pitkät kuin silmä vaan kantaa jaksoi. „Oi, voi“, lausui Mölhö, „kenen on tämä mokoma talo, jossa näin paljo huoneita ja rakennuksia on? Mahtaapa tämän talon isäntä olla rikas kuin meidän kirkonkylän rusthollari. Saahan tuo pohatta elää paljaasta nisusesta ja rasvasta. Mahtaapa sillä olla koko lauma palvelijoita ja piikoja, kun kaikki nuot huoneet jouluksi lakaistaan ja puhdistetaan! Meidän rusthollarin tytär ei koskaan ole tehnyt sijaansa levolle mennäksensä; piit siellä kaikki tekevät. Mitä sitte täällä! Oh, hoh; ei suinkaan tämän mahtavan lasten tarvitse mitään tehdä eikä oppia, ei syömäänkään!“

Näin ja paljoa enemmän kummasteli Mölhö hiljakseen astuissansa Hämeen katua eteenpäin. Hän kohtasi vihdoin hoikasäärisen herran taikka herran palvelijan. Mölhö läheni patalakki pivossa, kumarsi itsensä niin vääräksi kuin padan sanku ja kysyi: „älkää pahaksuko, hyvä herra, vaikka minä olen Mölhö Melkonen; mieleni tekisi tietää, sanokaa kunnian herra, kenen on tämä iso kartano?“

„Intveetjaa,“ kuului Mölhön korvissa vastaus.

„No, vai niin, sekö sen nimi nyt on; Intveetjaa, Intveetjaa; jospa ei se nimi vaan katoisi muistostani, että saisin kotona Pirjolle ja Kaijalle jutella. Niin, niin, Intveetjaa; Intveetjaa on sen miehen nimi, joka on rikkaampi meidän rusthollaria!“ Näin saneli Mölhö itseksensä ja kulki katua eteenpäin. Hän käänsi itsensä ja katseli sitä, joka hänelle nimen ilmoitti. Hän lausui:

„Kaiketi on tuokin Intveetjaan palvelija; kah, kun on raippa kädessä. Hän menee kukaties herransa lehmiiä paimentamaan. Ei suinkaan sen sääret paina vasikkain perässä juostessa?“

Mölhö tuli vähitellen Hämeen kadun päähän alisen sillan paikoille. Tässä hän näki koko metsän alusten mastoja, kuuli merimiesten lauluja, hän näki joukottain miehiä, jotka nostivat suuria kistuja ja pakkoja, joukottain hevosia, jotka niitä kuljettivat pois omistajillensa. Hännystakkiin puettu herrasmies sattui kulkemaan Mölhön ohitse, ja pikaisesti oli hänen kysymyksensä valmis: „Kenen ovat kaikki nämät tavarat, kaikki laivat, hevoset, rattaat ja ihmiset, saisinko kysyä, armon herra?“

„Intveetjaa,“ kuului vastaus taas Mölhön korvissa.

„Noh, noh, jopa tiedän; sepä nyt vasta mahtava mies on; ei sen vertaista suinkaan ole viidessä pitäjässä! Vai on Intveetjaalla myös laivojakin ja merimiehiä ja kaikenlaista kalua ja mitä vaan ajatella taitaa!“

Hän katseli vielä tuota ohikulkevaa herraa ja lausui:

„Kaiketi on tuokin Intveetjaan palvelija; mutta visu mies on tuo Intveetjaa; no, ei turhalla noin rikkaaksi päästä. Mutta onhan sentään kumma, että tuo rikas pohatta kehtaa antaa vaan puolet vaatteet palvelijoillensa. Minua naurettaisiin kotonä kuin pöllöä, jos minä edestä leikkaisin pois alisen puolen takkiani, niin kuin tuo Intveetjaa on tehnyt palvelijaltansa. Jos minä näkisin Intveetjaan, niin sanoisin suoraan, että hän on ilkeän voiton pyytävä, ahne, kade ja mitä muuta hyvänsä, kun hän julkeaa leikata pois kolmannen osan palvelijainsa takista.“

Sitten kulki Mölhö sillan ylitse ja tuli linnan kadulle. Pitkän ajan käyskeli hän tätä pitkää katua, mutta yhtäkkiä havaitsi hän jotakin, josta hän niin pelästyi, että hän suoraan juoksi kadun reunalle seinän viereen. Hän näki kaksi pikimusta suurta hevosta tulevan ja vetävän vähäistä huonetta, jonka katto oli täynnä kukon häntiä ja muita sulkia. Hevosia ajamassa istui korkealla kaksi kummallista olentoa, joilla oli päässä suuri musta harja, niinkuin kukoilla. Mölhö ei taitanut näitä ihmisiksi luulla.

Tuo kummitus läheni ja Mölhö pääsi vähän pelostansa, kun hän näki, että tässä huoneessa, jota hevoset vetivät, oli

ruumiin arkku sisällä. Hän näki myös, että viisi- tai kuusi-kymmentä vaunua ja kääsiä seurasi tätä kummitusta. „Vai niin,“ lausui hän itseksensä, „sekö se nyt olikin. Nuot jumalattomat ajajat minut pelättivät puolikuolijaaksi. He ovat vaatettaneet itsensä niinkuin kotona variksen pelätys ohramaassa. Ja kenen vaivaisen ruumis on tuolla arkussa? Mikä veitikka oli se aikansa, kun kuolleenakin vielä noin moni häntä takaa ajaa ja koko joukko on niin naurusuin?“

Sill'aikaa ehti koko rivi ohitse. Mölhö kohtasi jonkun kadulla ja kysyi: „ketä tuossa ajetaan pois ihmisten seasta?“

„Intveetjaa,“ kuului taas vastaus,

„Oh, hoh!“ huokasi Mölhö. „Vai se nyt oli hänenkin loppunsa. En minä hänestä hyvää ajatellut, kun palvelijansa vaatteen oli pilannut, mutta en kuitenkaan olisi luullut että on noin paljo ihmisiä, jotka hänen kuolemastansa iloitsevat. Mutta taitaapa tosin niin olla, että, mitä rikkaampi, sitä useampi kuolemaa toivottaa. Tänne jäivät nyt kaikki Intveetjaan suuret tavarat; mitä hänellä niistä on muuta kuin se, että vähää useampia on kokoontunut hänen haudallensa nauramaan? — Kyllä tätä jo tässä on; minä olen kylläksi nähnyt.“

Mölhö Melkonen lähti ulos samasta tullista, josta hän tullutkin oli, ja rupesi kotiinsa pötkimään.

Puhussa kuuluu „Intveetjaa,“ joka kirjoitetaan „Int' vet jag“ ja merkitsee suomeksi: „En minä tiedä.“

45. Kuun tarina.

Kuu haastoi: „Minä mielelläni käyn lasten makuukamareita katselemassa. He lepäävät niin rauhallisesti, he hymyelevät unissaan niin autuaallisesti kuin lampi salon suojassa, jota ei tuuli koskaan pääse vellottamaan.“

Kuule mitä kerran näin: ikkunan edessä oli peitteitä, mutta ne eivät olleet kylliksi leveitä; niiden väliin jäi pieni rako ja siitä tirkistelin sisään. — Lyhyessä sängyssään istui paitasillaan pieni poika. Hänen silmänsä loisti, suu hymyili, posket hehkuivat. Hän oli niin autuaan näköinen. Kädessä hänellä oli hopeamarkka, ja sitä hän käänteli, katseli. — Se oli ensimmäinen raha, jonka hän omalla työllänsä oli ansainnut. Ryyti- maassa oli rikkaruohoa. Isä oli sanonut: „Ilmari, kitkeppäs tämä kukkaslava hyvin puhtaaksi, niin annan Sulle markan!“ — Ja pikku Ilmari oli heti ryhtynyt työhön; koko iltapuolen hän oli lavan vieressä kytkkinyt ja rikkaruohoa kitkellyt. Työnsä tehtyään oli hän isältä saanut markan, uuden uutukaisen hopeamarkan. Se kiilteli, kimalteli niin kirkkaasti. Ei hän siitä maata pannessaankaan hennonut luopua; yhä vielä istui sängyssä markka kädessä. Mitä jos äiti olisi nähnyt, että Ilmari vielä oli valveilla? Uni jo vihdoin alkoi painaa silmäluomia, näkö himmeni, pää hiljaa vaipui tyynylle. — Ilmari nukkui. Vaan markastaan ei luopunut sittenkään; sitä piti, pudisteli sormissaan, ikään kuin peläten, että häneltä hänen aarteensa ryöstettäisiin. — Mitä hän unissa näki? Hän luultavasti ajatteli, mitä hänen mahdottomalla rikkaudellaan piti tehdä. — Hänen huulensa liikkuvat, hän sanoi: „Se, Edvard raukka, osta sillä leipää itsellesi!“ Hän ojensi kättänsä; hopeamarkka kilahdi sormista lattialle.

Voi lapsen tyytyväistä ja turmeltumatonta mieltä! Kenties tulee Ilmari kerran rikkaaksi, kenties mahdottoman rikkaaksi. Vaan nostanevatko hänessä tuhannet koskaan enää niin viatonta iloa, kuin tämä yksi hopeamarkka? — Ilmari ehkä tulee antelijaaksi ihmis-ystäväksi; hän ehkä tulee tuhansia uhraamaan ihmisveljeinsä hyödyksi. Mutta saaneeeko hän milloinkaan enää sitä autuutta maistaa, kuin silloin kuin hän ainoan roponsa päätti köyhälle antaa?“

46. Karhu ja mies.

Alla päin, pahoilla mielin kävelee karhu metsää, niin näkee miehen palomaata kyntämässä ja kysyy häneltä: „mitä, mies, tässä teet?“ — „Paloa kynnän, siihen sitte siemeniä kylvän, että minulle maa viljan toisi,“ vastasi mies. — „No, ota minut apulaiseksi,“ virkkoi karhu, „minä kynnän, muokkaan maasi, kun annat minulle osan viljoista, kun ne joutuvat.“ — „Sen kun teet ja paloni kynnät, niin jaettakoon saalis kahdella,“ vastasi mies. Karhu kävi työhön käsin ja kun palon oli kyntänyt, niin kysyi mieheltä: „mitäs tähän nyt kylvämme?“ — „Jakakaamme palo kahteen osaan,“ tuumasi mies, „niin toiseen panemme naurista, toiseen vehnää kylvämme.“ Niin tehtiinkin, kylvökset kasvoivat hyvästi ja kun syksyn tullen viljat piti jaettaman, niin mies vei karhun naurismaalle ja kysyi: „kumpaisetko sinä otat; ylimmäisetkö vai alimmat?“ — Karhu arvelee asiata, sanoo: „no olkoothan minulle ylimmäiset.“ — Mies silloin piti naurit ja antoi naatit karhulle. Käytiin siitä vehnämaalle ja aljetaan viljoja jakaa, niin sanoi karhu: „nyt minä tahdon alimmat, ylimmäiset olkoot sinulle.“ — „Olkoon niin,“ vastasi mies ja siitä vehnät leikkasi itsellensä, vaan sänget hän heitti karhulle.

Tuli talvi, niin mies paistoi nauriista paistikasta ja leipoi vehnäleipää. Karhu kerran tuli miehen kotiin ja söi paistikkaan ja vehnäisen möykyn ja sanoi miehelle: „sinä minut petit; sinun ruokasi ovat makeat, mutta minun ovat maakkaat, vaikka miten niitä keittelisin: kerran vielä kostan sen sinulle.“

47. Karhun ja miehen keräjänkäynti.

Uhkaustaan myöten päätti karhu tehdä miehelle vahinkoa ja alkoi käydä hänen ruishuhtaansa syömässä; vaan kun tottui aina yhtä tietä kulkemaan huhdalle, niin mies sille tielle viritti

ansan hänelle. Kun siitä nyt karhu yöllä kulki tavallista tietänsä, eipä tietänytkään ukko rukka olla varoillaan, vaan tarttui ansaan jalastansa. Alkaa siinä nyt hyppiä ansassa ja kiljuu kovasti, niin tulee mies paikalle. Tätä alkaa karhu ruukoilla, sanoo: „laske minut, veikkonen, täältä, niin sinut siitä vielä palkitsen.“ — „Kyllä saisit siihen kuolla, koska minun huhtaani olet pitkän aikaa syönyt,“ vastasi mies; „mutta näyttääkseni, ett'en minä vanhalle tuttavalle kauvan ole vihainen, lasken sinut tällä kertaa vielä ansasta.“ Sen mies tekikin ja karhu pääsi ansasta; vaan kun jalkansa oli irti saanut, eipäs muistanutkaan lupaustansa, vaan sanoi vihoissaan miehelle: „syön minä, ruoja, sinut; jo ennen pettelit viljain jaossa minut, ja nyt päälliseksi minulle ansan viritit.“ — „En minä anna itseäni syödä,“ sanoi mies, „lupasithan sinä hyvän työni palkita.“ — „Senpä minä teenkin,“ vastasi karhu: „sillä maailman tapa on se, että hyvä palkitaan pahalla.“ — „En tyydy minä siihen,“ tuumasi mies; „lähtekäämme oikeutta etsimään, kumpi meistä on väärässä!“ — Karhu suostui tuumaan, ja lähdettiin yksissä etsimään tuomaria. Ei kauvan kuljettukaan, niin tavattiin hevonen, sanottiin hänelle: „oikeutta olemme etsimässä, rupeatko riitamme ratkaisijaksi?“ — „Kertokaahan asianne,“ vastasi hevonen, „niin siitä näen, kumpi teistä on väärässä.“ — Mies selvitti asian, josta heidän riitansa oli noussut, sanoi: „minä tämän karhun ansasta laskin, se kun siitä lupasi palkita minua. Mutta kun tämä hädestään pääsi, ei pitänytkään lupaustansa, mutta tahtoi syödä minut, sanoen että maailman tapa on se, että hyvä palkitaan pahalla.“ — „Kyllä karhu on oikeassa,“ sanoi tämän kuultuaan hevonen: „pahalla hyvä maksetaan maailmassa. Palvelin minäkin kolmekymmentä vuotta isäntääni uskollisesti, mutta eilen kuulin hänen kuitenkin sanovan palvelijallensa: „huomenna pitää sinun tuo vanha hevostaku tappaa, ei siitä enää ole muuta kuin vastusta.“ Saapi siis karhukin syödä sinut; sillä niin on maailman tapa, että hyvä palkitaan pahalla.“

Mies ei tähän tuomioon tyytynyt, vaan tahtoi lykätä asi-

ansa toiseen oikeuteen. Sitä ei karhu kieltänyt, ja niin lähettiin taas metsää kävelemään yksissä. Kuljettiin vähän matkaa siitä, niin nähtiin vanha koira, joka oli männyn latvaan nostettu hirtettäväksi. — „Tämä on vanha ja maailman kokenut koira,“ tuumasi mies, „ottakaamme hänet tuomariksemme!“ — „Tehkäämme niin,“ vastasi karhu, ja riidan perustus selitettiin koiralle. Tämä tuskin oli asian kuullut, niin vastasi: „Karhu on oikeassa. Hyvä olin minäkin aikamani ja palvelin isäntääni uskollisesti, haukuen näätää, saukkoa, oravaa; vieläpä kasvatin hyviä pentujakin, joista tuli kunnollisia metsäkoiria, vaan nyt kun vanhaksi jouduin, minut tähän puuhun ripustivat kuolemaan, sillä se on maailman tapa, että hyvä palkitaan pahalla.“

„En tyydy vielä tähänkään tuomioon,“ tuumasi mies, „vielä pitää meidän kolmas tuomari hakea.“ Karhu oli asiaan myöntäväinen, ja sitten lähdettiin taas yksissä kävelemään, katsomaan, eikö mistään löydetäisi kolmatta tuomaria. No, kuljettiin, kuljettiin, niin tulee repo heitä vastaan tiellä. Tätä pyytävät tuomarikseen, sanovat: „meillä juttu on semmoinen ja semmoinen, ratkaise, veli kulta, riitamme!“ — Repo lupasi heille oikeuden pitää, vaan kuiskasi siitä jo hiljaa miehelle: „annatko minulle, mitä on kanoja kotona aitassasi, niin sinulle hyvän tuomion toimitan.“ — „Annan,“ vastasi mies. — Repo silloin tiedusteli riidan perustusta, ja mies kertoi sen hänelle alusta pitäin, sanoen: „tämä karhu oli mun ruishuhdallani käydessään ansaan tarttunut, siinä hyppi hädissään ja pyysi minua avukseen, luvaten hyvän työni runsaasti palkita, jos hänet irti päättäisin. Minä silloin hyvästä sydämestäni autoinkin hätäytynttä ja laskin hänet ansasta; vaan tämä kun hädestään pääsi, ei muistanutkaan välipuhettamme, mutta rupesi petolliseksi ja vastasi viekastellen: „hyvä on pahalla palkittava, niin on maailman tapa, senpä tähden syön nyt sinut.“ — Onkos tässä karhun käytöksessä kohtuullisuutta? Ratkaise, veli kulta, riitamme.“ — „Oho!“ vastasi repo, „kylläpä juttunne on mutkainen ja sekava, siinä on työtä istuallaankin tutkiessa.“ Näin puhellen

hän käski asian-omaisten istua mättäille, istahtaen itse kolman-
 nelle. Kun aikansa oli heidän asiataan aprikoinut, niin hän
 kävi jo ilmaisemaan päätöstänsä, sanoen: „sen mukaan kuin minä
 selvää saan asiastanne, olet sinä, karhu, mielestäni väärässä;
 vaan ett'ei mitään erhetystä tapahtuisi tuomiossa, pitää meidän
 käydä paikat tarkastamassa. Lähde, mies, näyttämään, miten
 karhu on syönyt sitä.“ — Mies vei toiset huhdalle, niinkuin
 repo oli vaatinut, ja näytti, minkä vahingon hänelle karhu oli
 tehnyt. Repo silloin pudisteli päätään, sanoi karhulle: „kylläpä
 olet miehelle suurta vahinkoa tehnyt, hänen huhtaansa koko jou-
 kon syönyt, sotkenut.“ — „Siltä se näyttäisi,“ vastasi karhu;
 „vaan lähdetäänpä nyt katsomaan, minkälaisen surmapaikan mi-
 nulle mies hankki!“ — Toiset läksivät, ja paikalle päästyä on
 repo taas asiata tarkoin tutkiviansa, kysyy karhulta: „yhtäkö
 jälkeä kuljit sinä huhdalle aina?“ — „Yhtä,“ vastasi karhu.
 „Pahoin teit, kun aina yhtä jälkeä kuljit,“ tuumasi repo, „ei-
 hän siihen pakkoa ollut, koska olisit muualtakin huhdalle pääs-
 syt.“ Sitten hän kääntyi jo mieheen päin ja sanoi: „laita nyt
 ansasi vireesen, että näen, minkälainen se oli.“ — Mies laitto;
 ja kun ansa oli vireessä, sanoi repo karhulle: „astuppa nyt tuo-
 hon nähdäkseni miten sinä siitä kuljit.“ Karhu astui, mutta
 tarttui samassa jalastaan kiinni eikä päässytäkään enää koko
 paikasta. „No nyt on asianne sillä pohjalla, kuin alustakin, ja
 riitanne on siis joutava. Ei muuta, vaan lähde kotiisi mies ja
 jätä karhu siihen tilaan, missä hän alusta pitäin oli.“ —
 Mies teki niin kuin oli neuvottu ja kulki hyvilläin kotiinsa,
 käskien revon tulla palkoillensa, milloin vaan hänen mielsä
 teki. Tätä kutsumusta ei repo unohtanut, vaan kulki heti illan
 tullen miehen kartanolle, jossa suoraan meni kanahuoneesen.
 Sitä ei kukaan estänyt, mutta kanat kun repoa peläten alkoivat
 siellä katkattaa, kuuli emäntä ilveen ja juoksi halko kädessä
 kanojen luo. Sieltä löysikin revon ja alkoi sitä halolla pieksää,
 paalikoida päähän. Töin tuskin pääsi repo rukka viimeinkin
 kanahuoneesta karkuun ja huusi mennessään surkeasti: „sen sain

tuomioistani! Karhu kumminkin oli oikeassa: pahalla hyvä pal-
kitaan maailmassa.“ —

48. Eläimet ja Peikko.

Oli ennen vanhaan mies ja sillä kolme eläintä: kissa, kukko ja härkä. Syödään talossa kerran iltaista sitte, niin sanoo isäntä rengillensä: „aamulla pitää kissa tappaa.“ Renki syötyänsä sanoo taas kissalle: „mene pakoon, muuten sinut aamulla tapetaan.“ Kissa pani varoituksen tähdelle, ja kun aamulla tullaan tappamaan häntä, niin tapettavaa ei olekkaan, kissaa ei näy, ei kuulu. — Toisena iltana sanoo isäntä: „aamulla pitää meidän kukko tappaa.“ Tämän isännän uhkauksen renki ilmoittaa taas kukolle, joka pakenee pois koko talosta. Samoin pakenee härkäkin vuorostansa ja kaikki joutuvat kolmen kesken metsässä yhteen. Kuljetaan yhtenä saloa myöten, niin tulee vastaan susi. Mihin menet?“ kysyvät tältä. „Lähden tuohon karjaan,“ vastasi susi, „saisi sieltä lampaan suuhunsa.“ „Älä mene!“ varoittivat toiset, „siellä sinut tapetaan, tule pois meidän kanssamme.“ Susi läksi, ja mentiin neljän miehen edelle päin, niin tulee karhu vastaan. „Mihin menet?“ kysytään taas tältä. „Tuonne kylän luo kauroja syömään,“ vastasi karhu. „Älä mene, siellä tuhosi tulee,“ sanottiin hänelle, „lähdä pois meidän kerallamme.“ Karhu läksi, ja ryhdyttiin viiden miehen metsää kulkemaan siitä, niin tulee jänis vastaan heille. Tätä aljetaan puhutella taas ja saadaan yhteen seuraan sekin, josta kuljetaan kylään ja mennään saunaan lämmittelemään. Saunan luona makaa koira. Hän varoittaa toisia, sanoo: „älkää menkö, siellä asuu peikkoja.“ Toiset menivät kuitenkin. Karhu asettuu kynnyksen alle, susi ovipieleen, härkä perälle, kukko orrelle istumaan, kissa kiukaalle, jänis penkin alle ja koira keskilattialle. — Tulee Peikkokin yöksi saunaan sitte ja aukaisee oven. Susi silloin puraisee sääreen häntä, karhu hakkaa kypälineen,

härkä pistelee sarvineen, kukko käypi laulamaan, kissa naukumaan, jänis hyppää penkkien alla ja koira juoksee ympäri tupaa. Peikko siinä nujakassa kaatui selällensä ensinnä, vaan kun siitä toipua ennätti ja vihamiestensä kynsistä pääsi, niin töytäsi ovesta ulos ja pakeni kiireimmiten metsään, jossa lateli asiata toisille tovereillensa, sanoi: „älkää enää saunaan menkö, siellä on vieraita ja väkeviä. Räätäli heti kynnyksellä pisteli minua neuloillansa, yksi karvainen ukko käsin rintaani tarttui kiinni, suutari taas heitti lestipussillansa, että kaadu in selälleni, yksi kiukaalta valkeaa näytti, oppipojat juoksivat ympäri tupaa, hypäten nurkasta nurkkaan kiiluv in silmin, ja etsivät asetta minua lyödäkseen, vaan eivät löytäneet toki. Muudan vielä (kukko) mun paetessani toisille huusi: „pidä kiinni, pidä kiinni!“ Sen pituinen se.

49. Orava, neula ja kinnas.

Orava, neula ja kinnas ovat hyvät ystävykset. Kerran kävi aika ikäväksi, niin päättävät lähteä yhtenä metsälle. Niin tehtiinkin. Orava ja kinnas käyvät yksissä; neula lähtee kulkemaan erillensä. Oli sitte kauvan jo kävelty, eikä kukaan ollut vielä minkäänmoista saalista saanut, josta alkoi jo paha mieli tulla metsästäjille, mutta neula viimeinkin vesirapakon löysi. Tämän löydettyään hän huutaa toisille:

„Oi, oi, oravasein!
 Kiidä, kiidä, kinnahaisein!
 Neula löysi löydön,
 Sai saalihin.“

Toiset tulevat juosten sitä saalista ottaakseen sinne, vaan neulan löydöksen kun näkevät, ihmestyvät sitä, sanovat: „tämäkö vain sinun saaliisi onkin, veikko?“ — „Ka, tämä,“

vastasi neula, „eikös sitä siinä ole kyllin jo.“ — „Voi sinuasi mokoma, kun tänne meidät tyhjän vuoksi houkuttelit,“ sanoivat vihoissaan toiset ja läksivät kotiinsa, jättäen metsästämisen sillä erää sillensä.

Heitä seurasi neulakin, mutta huomenna lähdettiin metsää käymään uudellensa, ja orava ja kinnas niin ikään kulkevat toistensa, seurassa, vaan neula kävelee yksinänsä. Kävellään taas, niin jo neula tervaskannon metsästä löysi ja huutaa, niinkuin ennenkin, toisille:

„Oi, oi, oravasein!
Kiidä, kiidä, kinnahaisein!
Neula löysi löydön,
Sai saalihin.“

Toiset juoksivat katsomaan kuin viimeinkin, toivoen hyvällekin saaliille pääsevänsä, vaan kun täällä tervaskannon näkevät, pistää tyhjäan tulo heidän vihaksensa, milt'eivätpä käyneet orava ja kinnas lyömään neulaa senlaisesta petoksesta, kun hän vain suotta kutsui heidät luoksensa. — Sovittiinhan asiasta viimeinkin ja kaikki kolme kulkivat metsästä kotiin: orava ja kinnas yhdessä, neula yksinänsä.

Maataan siitä yö ja joutuu yöstä aamu, niin tuumitaan yhtä kaikki metsälle lähteä uudellensa, saalis kun yhä oli saamatta. Jo sovitaankin asiasta ja lähdetään kolmannesti kolmen kesken kotoa, orava ja kinnas yksissä, neula erillään heistä. Eivät toiset kuitenkaan löydä nytkään tuonpäiväistä, mutta neula yksin kävellessään seisautuu aukealle suolle, siinä yhdellä silmällä katsellee kaiken ympäristön tarkkaan, niin keksiipäs hirven suolla syömässä. Tuskin sen havaitsikaan, niin pistäytyi sukkelasti kortteen sydämeen, ja hirvi siitä söi hänet kortteen kera suuhunsa. Neula tuli siten nyt hirven vatsaan; vaan kun sinne kerran pääsi, niin sitten se alkoi hirvi raukkaa ehtimiseen pistellä. Tätä ei hirvi kauvan sietänyt, vaan vaipui maahan

kellelleen ja kuoli siihen surkeasti. Sen keksittyään pujottautui neula hirven vatsasta ulos ja alkoi iloissaan huutaa:

„Oi, oi, oravasein!
Kiidä, kiidä, kinnahaisein!
Neula löysi löydön,
Sai saaliin.“

Toiset toverit neulan huudon kyllä kuulivat, vaan pelkäsivät petosta nytkin. He arvelivat asiata, sanoen toinen toisellensa: „kunpa toivoisimme neulalla jotakin saalista olevan, niin tokihan läksisimme, vaan ehkä valehtelee nytkin, kuin ennen.“ Tätä tuumien alkoivat ääntä kohden kulkea kuitenkin ja tulivat paikalle, kussa hirvi oli kuoli jaana. — No sitäkö ihastuttiin nyt! Neulan saamaa saalista kiinnas katsoi, orava osotteli, eikä tietänyt toinen ei toinen, mihin mennä, kuhun saada ilosta, ihmehestä. Sanoi siitä heille neula nyt; „minä kun saaliin sain, niin olkoon sen keittäminen teidän toimenanne.“ Toiset kuulivat käskyä ja rupesivat kohta työhön käsin: orava tervaskantoa pilkkomaan puuksi, kinnas vettä kantamaan rapakosta, joten neulan entisetkin löydökset tulivat heille hyväksi, keitos pantiin tulelle ja ruoka syntyi hyvä ja makea. Sen pituinen se.

50. Kissa revon palvelijana.

Repo on ottanut kissan palvelijakseen. Matkoillaan hän kohtaa hukan. Tälle tekee hän hyvän päivän, kysyy: „miten jaksat, kuomaseni.“ — „Siinähan menee, Mikko-kulta,“ vastasi hukka; „tosin olivat jo hampaani nauiaan käydä, vaan sain toki viimeinkin hyvän härän tapetuksi.“ Sen kuultuansa antautui repo hukan seuraan, toivossa päästä hänen saaliistaan osalliseksi, ja alkoi hänen kanssansa pakinoida, sanoi: „et usko, kuoma, minkälaisen elävän minä äskettäin löysin; ei se ole aivan suu-

ren suuri, vaan on niin sievä ja kappera, että söisi sinutkin, jos sattuisit saapuvilla olemaan.“ — „Vai niin; no, pitäisipä minunkin nähdä, millinen elävä se on,“ virkkoi revolle hukka. — „Kyllähän sen nähdä saat,“ tuumasi repo; „mutta älä pahasti lähene häntä, muuten syöpi hän sinut.“ Hukka lähti matkalle tätä ihmettä katsoakseen ja kulki hiljaa ja hiipien revon asuntopaikalle. Sinne tultuansa hän rupesi pesän suusta kissaa katselemaan, vaan tämä kun hukan turvan siinä näki, luuli sitä hiireksi ja töytäsi hukalle kuonoon. Tämä, jonka turpaan kissan kynnet koskivat kipeästi, säikähti pahanpäiväisesti, luullen kissaa isoksikin eläväksi, ja pakeni metsään, minkä ennätti. Siellä selitti sitte revolle seikkansa, sanoi: „nyt siellä sun asunnollasi kävin, vaan en, kuomaseni, saanut koko elävää nähdä; kun vaan turpani kolon suuhun pistin, se niin kipeästi raapasi sitä, että vihavoipi nytkin vielä.“ — „Ilmankos sinua meunesäsi varoitin! Taisit tuhmasti lähestyä häntä, kun sinulle niin pahasti kävi,“ vastasi repo; „kiitä kinttujasi, ett’ei hän sinua kiinni saanut ja peräti tappanut.“ — Käyvät hukka ja repo yksissä metsää sitte, niin yhtyy siellä heihin karhu. Repo, joka entisistä petoksistaan pelkäsi häntä, mieli ensi hämmästyksessään pakoon lähteä, vaan kohta kävi tuosta kuitenkin rohkeammaksi, kun saivat hukka ja karhu pakinoimaan keskenänsä. „Et usko,“ sanoi hukka karhulle, „minkälaisen elävän Mikko on kotiinsa saanut; ei se ole aivan suuren suuri, vaan söisi sinutkin, jos kynsiinsä saisi. Varsin nähdäkseni häntä kävin vasta ikään Mikon asunnolla, vaan en saanut kuin vilahdukselta koko petoa nähdä, se kun niin vihainen oli, että vähällä oli silmät päästäni syödä.“ Hukan kertomuksen kuultuansa alkoi karhunkin mieli tehdä tätä näin ihmeellistä elävää nähdä. Vanhan vihansa unhottaen hän alkoi siis puhutella repoa, sanoi: „etkö, Mikko, veisi minua sitä vierastasi näkemään?“ — „En jouda nyt kanssasi lähtemään,“ vastasi repo, „minulla on metsässä täällä vähän asioimista; vaan lähde sinä yksinäsi, kuoma, kulje mun asunnolleni, niin kyllä mun vieraani siellä näet. Karta

kuitenkin sitä, ett'et kovin rohkeasti lähesty häntä, muuten ehkä hänen kynsissään henkesi heität.“ — Neuvoa myöten kulkee karhu hiljaa ja varovasti revon asunnolle, jossa asettuu kolon suulle katsomaan; vaan kissa kun siitä taas vähän tirkistelijän turpaa näki, luuli hiiren kolon suulla olevan ja tavotti karhun kuonoa kynsiinsä. Tätä pelästyen läksi karhu pötkimään pakoon koko paikalta ja tuli toisten luo, sanoi: „no, sehän elävä on, se Mikon kodin asukas, kun vaan kolon suuta likenin, tulla täytti hän päälleni, pitkä keihäs olalla.“ Karhu kissan häntää näet luuli keihääksi. — Kuultuansa miten karhullekin oli revon asunnolla käynyt, sanoi puolestaan hukka: „pitäisi meidän se Mikon kodissa asuva eläin tarkemmin nähdä; mitä tuumaa me pitäisimme?“ — „Kyllähän sen tarkoinakin nähdä saatte, kun tahdotte,“ vastasi repo. „Pankaa toimeen pidot ja kutsukaa hänet vieraaksi, niin uskon minä sen tulevan.“ Tämä tuuma oli kaikista hyvä; ja hukka lupasi härkensä pitoruoiksi, kun hän vaan sen revon kodissa olevan eläimen nähdä saisi. — Repo lupasi siitä huolen pitää ja läksi kutsumaan kissaa pitoihin, sanoen toisille lähtiessään: „minä kun vieraan seurassa tulen ja hänen kanssaan ruoalle rupean, niin olkaa jossakin piilossa ja katselkaa syrjästä häntä, ett'ei hän päällenne tulisi, muuten paha teidät perii.“ — Revon neuvoa seuraten jäivät hukka ja karhu haaskan luo metsään. Karhu kapusi kuuseen, hukka taas hongan murtoon peittäytyi. — Ei aikaakaan, niin tulikin repo kissan kanssa haaskalle ja rupesivat ruoalle. Tätä ei kuitenkaan hukka nähnyt, kun ei piiloon mennessään muistanut asettua haaskaan päin. Repo keksi sen ja nykäsi kypälällään kissaa vähän, että se syödessään vihaisesti murista marmatti. Hukka kun niin oudon äänen kuuli, halusi eläintä itseään nähdä, vaan kun sitä nähdäkseen kääntymään rupesi, niin hänen häntänsä risuissa vähän rusahteli, ja kissa, joka hänen nenää hiireksi luuli, hyppäsi kesken syöntinsä sitä tavottaamaan. — Sitä säikähti hukka ja juosta tomahti hongan murresta pois. Kissa puolestaan säikähti hukkaa taas ja kiipesi siihen

kuuseen, jossa karhu oli piilossaan. Tämä, joka pelkäsi kissan tulevan päällensä, hyppäsi kuusesta alas ja taittoi pudotessaan kolme kylkiluutansa.

51. Hiiri ja kissa.

Hiiri metsähän menevi,
Pieni kelkkanen perässä,
Pieni kirves kelkkasessa.
Kissa aidalta kysyvi:
„Mihin sä menet hiiri parka?“
Lähden puita purkamahan,
Aidaksia särkemähän.
„Entäpä puu päällesi kaatuu?“
Minä juoksen juuren alle.
„Entä nälkä näppäsevi?“
Syön mä koivun kuorusia.
„Entä turpuvi mahasi?“
Minä pistän neulasella.
„Entä verta vuotasevi?“
Veren tullakkin pitävi.
„Entä kun kivistelevi?“
Minä voidan voin sulalla.
„Mistä hiiri voita saapi?“
Vanhan ämmän vakkasesta.
„Mistä vanha ämmä saapi?“
Nuoren lehmän nännisistä.
„Mistä nuori lehmä saapi?“
Heleästä heinän päästä,
Keltaisen kukan nenästä,
Kaunihin kanervan päästä.

52. Sinun maasi.

Laps' Suomen, älä vaihda pois
 Sun maatas ihanaa!
 Sill' leipä vieraan karvast' ois
 Ja sana karkeaa.
 Sen taivas, päiv' on loistoton,
 Sen sydän sulle outo on.
 Laps' Suomen, älä vaihda pois
 Sun maatas ihanaa!

Laps' Suomen, kaunis sull' on maa
 Ja suuri, loistokas.
 Veet välkky, maat sen vihoittaa,
 Sen rant' on maineikas.
 Yö kirkas, päivä lämpöinen
 Ja taivas tuhat-tähtinen.
 Laps' Suomen, kaunis sull' on maa
 Ja suuri, loistokas.

Laps' Suomen, armas maasi tää
 Siis muista ainiaan
 Sull' onnea ja elämää
 Ei muuall' ollenkaan.
 Jos minne tiesi olkohon,
 Niin juures synnyinmaassas' on
 Laps' Suomen, armas maasi tää
 Siis muista ainiaan!

53. Kotomaamme.

Täällä Pohjantähden alla on nyt kotomaamme,
 Mutta tähtein tuolla puolen toisen kodon saamme.

Täällä on kuin kukkasella lyhyt aika meillä;
Siellä ilo loppumaton, niinkuin enkeleillä.

Täällä sydän huokailee ja itku silmän täyttää.
Siellä sydän iloitsee ja silmä riemun näyttää.

Sinne toivon siivillä jo sydän pieni lennä.
Siellä kun on kotomaani, sinne tahdon mennä.

54. Vuoden-ajat.

Kun kevät kaunis tuli,
Soi Luoja lämpösen,
Maan silmästä jo sulii
Jääkyynel huurteinen,
Taas päivän paisteheassa
Jo linnut lauloivat,
Ja lapset lehtosessa
Iloisna juoksivat.

Kun kesä saapui sitten,
Ja niitty vihannoi,
Maa kaunis kukkasitten
Puvussa purpuroi,
Me saariin soutilimme,
Juoksimme metsihin,
Ja marjaan kiiruhdimme,
Kyll' lysti olikin.

Syys pimeät toi päivät
Ja myrskyt pauhuisat,
Pois lintuset ne veivät,
Pois kukat tuoksuvat;

Kynnettiin maita, soita
 Ja viljaa puitihin,
 Me söimme puolukoita,
 Kyll' lysti olikin.

Niin talvi tulee, tiuku
 Soi silloin helisten,
 Lystisti sukset liukua
 Pääll' lumikinosten,
 Ja tuli takassansa
 Sulosti leimuaa,
 Näin talvellakin kanssa
 Kyll' lapset lystin saa.

Kun hanki kynelehti,
 Niin ole riemuinen,
 Taas kevät kaunis ehtii
 Iloa antaen.
 Ain' ylistele Luojaa:
 Kaikk' ajat hauskat on;
 Hän eloamme suojaa,
 Sen saattaa valohon.

55. Kotimaan virsi.

Oi kuningasten kuningas
 Sä maan ja taivaan valtias,
 Myös tälle maalle silmäs luo
 Ja armos runsaat lahjat suo!

Vähäinen meidän kansa on,
 Maailman silmiss' arvoton;
 Vaan mitä mahtavinkin vois,
 Jos voimaa sult' ei saanut ois!

On edessäs kuin tomu vaan
 Suuruudet, voimat, vallat maan:
 Kun viittaaat, korkein alenee
 Ja matalaiset ylenee.

Kuink' usein juuri valitset
 Aseikses pienet alhaiset,
 Siks' että Sinun voimasi
 Selvemmin heissä näkyisi.

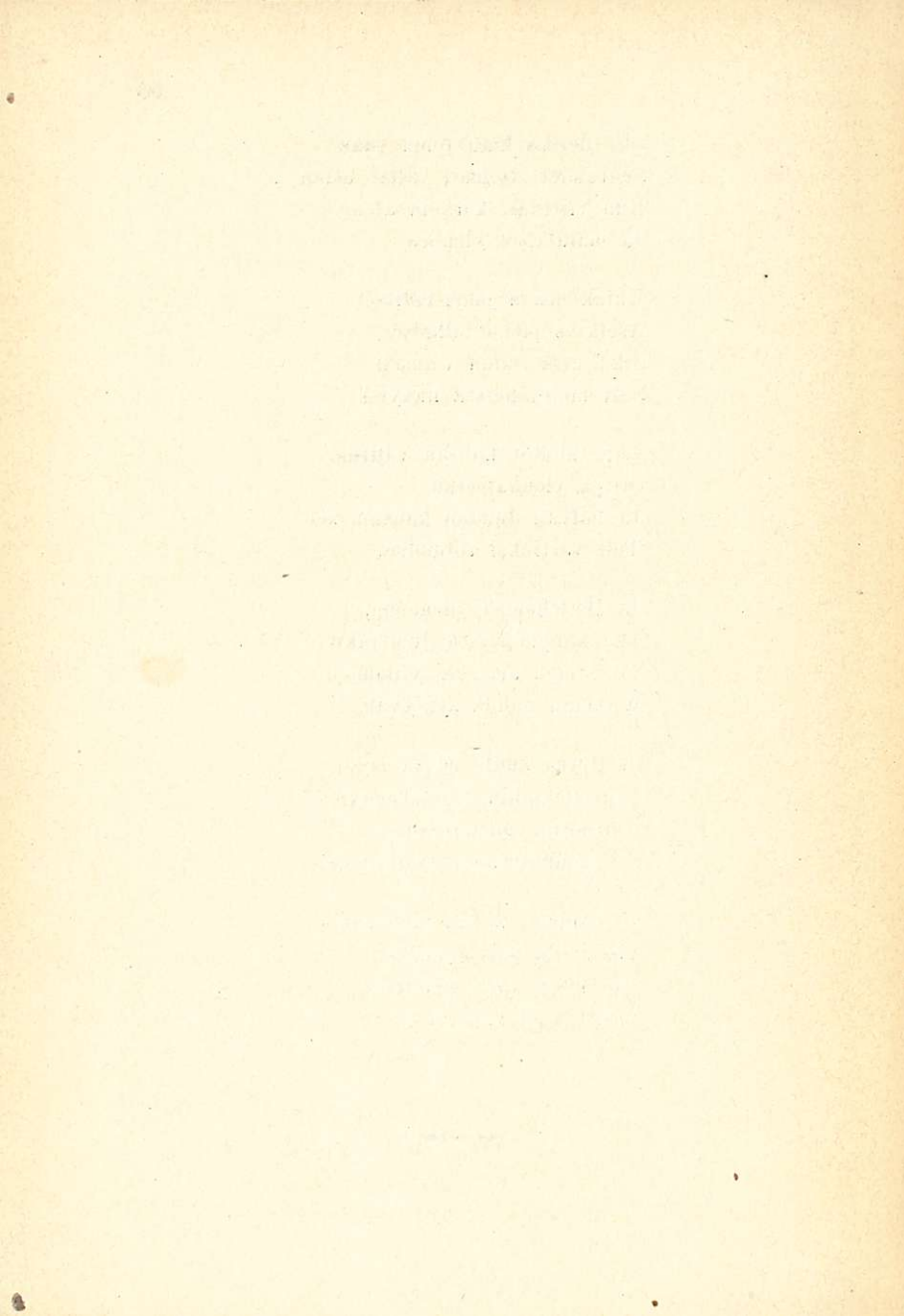
Kun tahdoit kansan valitun,
 Otitpa ylenkatsotun
 Ja halvan Juudan kansan, sen
 Teit vartiaksi totuuden.

Ja Betlehempä, pienoisin,
 Tuo kaupungeista Juudankin,
 Sai armon armoist' ylimmän,
 Messiaan nähdä syntyvän.

Oi Herra kuule meitä myös,
 Tee meissäkin Sun armotyös!
 Suuruutta emme rukoile,
 Me pienuutemme tyydymme.

Jos meidän kansa aina sais
 Vaan olla palvelijanaish,
 Sun töitäs aina toimittaa,
 Valistua ja valistaa!

331. Y. 19.
Suom. Kiel. 3.
Setälä

MSB 6224

Werner Söderström'in kustannuksella on ilmestynyt:

Suomen kielen
Heimolaiset.

Kirjoittanut Toht. J. Szinnyei.

Sidottuna Hinta: 1 mk.

VIRITTÄJÄ,

Kieli- ja kansatieteellisiä lehtiä. I.

Toimittanut *Kotikielen Seura.*

Hinta: 3 mk. 75 p.

Nille kaikille, jotka harjoittavat Suomen kielen oppimista, ehdotetaan luettavaksi P. Päivärinnan tunnetut kuvaukset kansamme elämästä.

Näistä on yht'aikaa tämän kirjan kanssa ilmestynyt uusi,

VIIDES VIIKKO

V. Elämän Havainnoita V.

Kirjoittanut P. Päivärinta.

Sisällys: *Kirjailija. — Mutta eläpä hän vielä sittenkin. — Väärä Mammona.*

Hinta: 1 mk. 50 p.
